

LINKI REALISTIŠKAI SUSITARTI

Lietuvos Ministeris Washingtone P. žadeikis šiomis dienomis išsiuntė telegramą Vliko pirminkui prel. M. Krupavičiui ir Diplomatinės Kolegijos šefui min. S. Lozoraičiui, kurioje pareiškė, kad "Lietuvių visuomenė ir galingesni faktoriai laukia realistiško susitarimo vienybės laisvinimo veiklos reikalu".

Tai visai teisingai išreikštas pageidavimas. Tikėjimės, kad šiuo metu jau vyksta pasitarimai tikrai remis realistišku dalykų įvertinimu, kurio, deja, labai stigo pastaruoju laiku mūsų spaudoje pasireiškusiuose pasitarimų laukimo atgarsiuose.

VAITONIS NUGALĖJO

Pereitą savaitę Vancouveryje įvyko Kanados šachmatininkų varžybos, kuriose pirmą vietą ir Kanados šachmatininkų čempiono vardą laimėjo jau Lietuvoje buvęs žinomas lietuvis šachmatininkas Povilas Vaitonis.

Lietuviams tai nemaža garbė ir tie Toronto bei kitų vietovių lietuviai, kurie savo lėšomis prisidėjo prie tolimes kelionės išlaidų apmokėjimo, dabar labai patenkinti tatau padare, o kurie kviečiami prisidėti bandė aiškinti, kad ta kelionė esąs P. Vaitonio "asmeninis reikalas" irgi gal bus įtikinti, kad jie klydo.

Paminėtina, kad ir Jungtinės Valstybės mes jau turime lietuvių — Chicago šachmatininkų čempioną, dr. Tautvaišą.

PABALTIJOS MOTERŲ TARYBOS VEIKLA

Šių metų rugpjūčio 25 d. Pabaltijos Moterų Tarybos atstovės, estė Mall Jurma ir lietuvių Lijgija Dirkenė, dalyvavo New Yorke, Astor viešbutyje, pasitarime su Mrs. John L. Whitehurst Tarptautinės Moterų Federacijos (General Federation of Women's Clubs) pirmininke. Pasitarimo metu buvo gvildenamos veiklos galimybės ir galima parama PMT narėms per GFWC. Mrs. J. L. Whitehurst, ilgametė tarptautinių klubų pirmininkė, didelę savo laiko dalį skiria JAV politinei veiklai. Šiuo metu ji yra vienintelė moteris krašto apsaugos ministerijos sudarytame Krašto gynybos vyriausiam komitete. Mrs. Whitehurst artimai bendradarbiauja su generolu Marshall'u ir Clay. Jinai visoje savo veikloje nepamiršta mažųjų tautų interesų ir visur kelia jų skriaudų problemas. Taipogi jinai žinoma, kaip sena ir užkietėjusi kovotoja su komunizmu. Ponia Whitehurst pareiškė, kad kol joje rusens gyvybė, tol jinai kovos už tautų ir žmonijos laisvę. Ji pabrėžė, kad joje visada gyva liberalizmo ir humanizmo idėja, kuria jinai savo veikloje vadovaujasi.

Besikalbant apie organizacinius reikalus p. Whitehurst pažadėjo padaryti intervencijų atskirų Valstybių klubų pirmininkams stipendijų ir karitatyvinės pagalbos reikalu likusiems Europoje tremtinams. Ta pačia p. Whitehurst buvo įteikta PMT atstovių sąrašas Eu-

ropoje. Maždaug tuo pačiu metu, kada mes, lietuviai, su šio kiomis tokomis iškilėmis arba ir be jų, minėsime savo Tautos šventę, primenančią ne tik anuos mūsų protėvių pergyventus Lietuvos galybės laikus, bet taip pat ir mūsų pačių pergyventus Lietuvos laisvės laikus, kada ši šventė galėjo būti ir buvo tikrai iškilmingai švenčiama — tuo metu pasaulis tikisi susilaukti vieno iš svarbiųjų pokarinių įvykių: taikos sutarties su Japonija pasirašymo.

Prezidentas Trumanas, atidarydamas San Francisco taikos konferenciją, pabrėžė, kad nu-

matomoji taikos sutartis yra tik vienas iš žingsnių buvusio karo likvidavimo ir pasaulio taikos stiprinimo linkme, ir nurodė, kad reikės dar visos eilės kitų žingsnių. Vienas iš artimiausių tokių žingsnių esąs — Korėjoje taikos, krašto suvienijimo ir laisvės jame įgyvendinimas.

Europos įsakmiai prezidentas šį kartą nepamiršo, bet jūntama, kad čia turės būti tie nesuminėti tolimesnieji žingsniai. Buvo paminėta, kad belikviduojant II karo pasekas, jau daugelyje vietų vėl gresia agresija, su kuria didelė dalis dabartinės taikos konferencijos

dalyvių jau kovoja net karo priemonėmis.

Artimiausias taikos laimėjimo žingsnis žengiamas... ginkluotomis priemonėmis. Korėjos paliaubų derybos, nei tęsiamos nei formaliai nutrauktos (tik sustabdytos...), jau laikomos praeities dalyku ir šiandien vyksta stipresni susirėmimai.

Tai gi sekamo taikos žingsnio siekiama ginklais... Japonijoje taika grįžta po šešerių metų okupacijos. Klausimas — kokiomis priemonėmis pagaliau galės būti pasiekta taikos Europoje, ten, kur tikra taika ir Lietuvai gali sugrąžinti jos tikrąją Tautos šventę? Aukštieji pranašai vis tvirtina, kad čia bus išvengta karo, stiprinant ginkluotą pajėgumą. Būtų gražu... Bet pavyzdžiai tuo tarpu rodo, ką kita. Greičiau galima patikėti, kad taika Europoje gali ateiti tik panašiais keliais, kaip ji atėjo į Japoniją...

MŪSŲ ŠVENTĖ IR PASAULIO TAIKA

Lietuvos vėliava Berlyne

Ryšium su sovietų kontroliuojamo Berlyno daly vykstančiu komunistinio jaunimo sąskrydžiu — festivaliu, Vakariniame Berlyne buvo suruošta Laisvosios Europos siųstuvo paroda. Šioje parodoje buvo atstovaujamos ir Baltijos Valstybės: — virš parodos patalpų Berlyne plevėsavo Lietuvos, Latvijos, Estijos ir kitų valstybių vėliavos. Į parodos atidarymo iškilmes buvo iš Vakarų Vokietijos atvykę atstovai tų tautų, kurios buvo atstovaujamos kalbamoje parodoje. Lietuvių atstovas taip pat dalyvavo.

Būdinga tai, kad nemaža komunistinio jaunimo, sąskrydžio metu iš Berlyno Rytinio sektoriaus atvykusieji Vakarinių sektorių, aplankė ir Laisvosios Europos parodą. Kiti rytiniai Berlynan negrįžo... Tačiau joje nesirodė festivalyje dalyvavusieji pabaltiečiai, sovietų Berlynan atvežti milicijos saugomose autobusuose. Šiems, manyti, nebuvo leista nuo sargybinių nutolti... Pabaltiečiai,

atvežti Berlyno festivalin, pasirodė su tautiniais šokiais. Dabar, tų pačių sąrgybų lydimi, grįžę namo, per radiją varo propagandą apie sovietų kontroliuojamo Berlyno sotų gyvenimą ir badą Vakariniame Berlyno sektoriuje...

(TREMŲ)

NAUJA LIETUVIŲ KALBOS VADOVO ATSTOVYBĖ

Ligišiolinis Lietuvių Kalbos Vadovo leidėjų atstovas Jungtinės Amerikos Valstybėse Juozas Audėnas praneša, kad, nebegalėdamas toliau tų pareigų eiti, perduoda jas Gabijos leidyklai, 340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. Ir senesniais reikalais bei klausimais Vadovo reikalu prašoma kreiptis į J. Audėną tik per Gabiją, čia nurodytu adresu. Kitame Dirvos numeryje bus įdėta platesnė Vadovo platinimo Jungtinėse Valstybėse apyskaita.

★ ★ ★
THE FIELD

The Ohio War History
Commission
Ohio State Museum
COLUMBUS, OHIO

SKAUTŲ VADŲ SUVAŽIAVIMAS

Skautų Brolijos JAV vadų suvažiavimas įvyko rugsėjo 1 ir 2 d. Clevelande. Į suvažiavimą skautų vadai buvo susirinkę iš Bostono, Chicagos, Detroito, Hartfordo, Clevelando ir kitų Amerikos lietuvių kolonijų. Suvažiavime dalyvavo ir jį atidarė vyr. skautininkas V. Čepas.

Suvažiavimo metu skautų vadai aptarė organizacinius klausimus ir išsirinko savo vadovybę iš skautininko Vl. Paužos ir skautininko V. Kizlaičio.

Suvažiavimo dalyviai uždėjo vainiką ant Prezidento A. Smetonos kapo, dalyvavo Clevelando skautų sueigoje kultūrinuose darželiuose, kur eilė jaunųjų davė priesaiką. Sueigai vadovavo vietninkas Dučmanas ir jo pavadootojas Kamantavičius.

Vietninkijos ir skautų rėmėjų rūpesčiu suvažiavimo dalyviams buvo surengtos vaišės, o suvažiavimo pabaigai įvyko laužas Dr. S. Tamošaičio rezidencijoje.

Suvažiavimo programa buvo rūpestingai paruošta ir praėjo darbingoj, darnioj nuotaikoj.

ARCHITEKTŲ IR DAILININKŲ DARBŲ PARODA

Lietuvos Generalinis Konsulas New Yorke praneša, kad "Free Europe" komitetas organizuoja komunistų pavergtųjų kraštų architektūros bei meno darbų parodą. Joje dalyvauti kviečiami dešimties tautų (albanių, bulgarų, čekoslovakų, estų, latvių, lietuvių, lenkų, ukrainų ir vengrų) architektai bei dailininkai. Kiekvienas autorius gali siųsti keturis savo kūrinius parodai. Smulkesnių informacijų galima gauti kreipiantis šiuo adresu:

Mr. J. Budrys, Consul General of Lithuania, 41 W. 82nd St., New York 24, N. Y. Laiško pradžioje reikia pažymėti: "Re: No. 5302/32 — L. I."

Arch. T. J. Vizgirda Draugo mėnesiniame technikos skyriuje tuo reikalu tarp kita ko pastebi, kad Lietuvių Dailės Paroda, organizuotoji adv. A. Olio bei Am. Liet. Tautinės Sąjungos pastangomis, neturėjusi visos galimos reikšmės dėl prisidėjusio "politinio siūlo", opozicijos gausumo, spaudos nedalyvavimo ir t.t. Jis nurodo, kad tokios rūšies parodos turėtų sutilti po Kultūros Fondo ar Pasaulio Bendruomenės stogu.

Žinoma, tos pastabos autorius teisis, tik prie to turėtų būti taip pat pastebėta ir tai, kad nei Kultūros Fondo platesniu mastu, nei Bendruomenės ligi šiol JAV nėra, kitos bendrosios organizacijos, į kurių duris minėtoji paroda ilgai beldėsi, ją nesidomėjo, tad ALT Sąjunga ir jos pirmininkas A. Olis padarė tai, ką galėjo. Priekaišto gaida dėl "politinių siūlų", opozicijos bei spaudos nedalyvavimo galėtų būti nukreipta tik į tas vietas, kurios stengėsi prikergti tuos politinius siūlus bei stengėsi sukelti opoziciją atliekamam darbui, kurio neginčytina reikšmė yra bent jau ta, kad kūriniai yra perkelti į Ameriką ir čia nors šiek tiek jau parodyti. Šiuo metu, galbūt, žymiausių kūrinių dalis galėtų būti perduoti į "Fre Europe" komiteto organizuojamą parodą, kuri, kaip pranešama, truks net 10 mėnesių.

Šį šeštadienį lietuviškos radijo valandėlės metu bus paminėta Rugsėjo 8-ji — Tautos šventė. Šiaip bendro šios šventės minėjimo, kiek girdėti, niekas šiais metais neruošia.

Šiuo metu sunkiai serga ir guli ligoninėje Detroito skautų vietninkijos adjuntantas ir aktyvus tautinių šokių grupės narys Vyt. Tarvainis. Jaunimas, o ypač skautai turėtų nepamiršti jo aplankyti. Jo adresas — H. Ford Hospital, F-512 kamb.

Z. V. R.

Amerikos skautai grįžo iš tarptautinio skautų sąskrydžio, neseniai įvykusio Austrijoje. Ten dalyvavo ir lietuvių skautai iš Vasario 16 d. gimnazijos (Diepholzo). Amerikiečiai skautai rašo savo įspūdžius laikraščiuose, pažymėdami, kad europiečiai skautai esą skautybėje geriau patyrę ir giliau išsilavinę, ir amerikiečiai daug ko galėjo iš jų pasimokyti. (Pažymėtina, kad Kanadoje lietuviai skautai yra įgiję labai gerą vardą ir bene vieninteliai iš visų kitatautių grupių turi teisę veikti visai savarankiai ir dėvėti net savą atskirą uniformą.

Didysis detroitiečių rūpestis

Detroitas yra viena iš didesniųjų lietuvių kolonijų, tačiau lietuviai savo parengimams, pobūviams bei susirinkimams neturi nuosavos patalpos. Priešais šv. Antano bažnyčią-esanti buv. Lietuvių Salė prieš keliolika metų buvo parduota ispanams. Dabartinis metu lietuviški parengimai vyksta šioj ispanų salėj arba kitose nelietuvių patalpose. Vietos Lietuvių Organizacijų Centras prieš kurį laiką svarstė galimybes bendromis organizacijų jėgomis nusipirkti namus, kuriuose galėtų spiestis visa Detroito lietuviška veikla. Buvo karštai pasiginčyta, pasisakyta už ir prieš, tačiau bendro susi-

tarimo šiuo klausimu atrodė nepasiekta, nes šiuo metu savų namų statybai ruošiasi arba planuoja pirkimą pasikrois lietuviškos organizacijos.

Detroito Lietuvos Vyčiai yra sudarę savo namų statybos fondą. Šiam fondui paskirtas ir praėjus. sekmadienį Katalikų Federacijos suruoštos gegužinės pelnas. Žodžiu gana smarkiai ruošiasi įsigyti nuosavus namus.

Taip pat ir ALT Sąjungos Detroito skyrius buvo prieš kurį laiką užsimojęs pirkti savus namus, tačiau šis klausimas dabar atidėtas vėlesniam laikui.

Žemės ūkių Darbuotojų Sąjunga buvo užsimojusi pirkti

Detroito apylinkėse ūkį — vasarvietę, kur vasaros metu būtų galima paatostogauti, pasimaudyti ir suruošti gegužines. Iki šiol betgi nepavyko surasti šiam tikslui tinkamos vietos patogiomis pirkimo sąlygomis.

Nuosavų lietuviškų patalpų reikalas Detroito yra gana rimtas ir svarbus. Todėl sveikintina bet kurios organizacijos iniciatyva šioje srityje. Tačiau paskirų organizacijų riboti ištekliai vargu ar leis įsigyti bent kiek didesnes patalpas, kur, žymiesnių parengimų ar iškilmių proga, galėtų sutilti bent didesnė dalis Detroito lietuvių visuomenės. Būtų gerai, kad Lietuvių Org. Centras dar kartą pabandytų suburti atskirų organizacijų pastangas šioje srityje ir bendromis jėgomis įgyvendinti seną troškimą — įsigyti Lietuvių Namus, kuriuose švenčių ar pobūvių metu susiburtų visi po platų Detroito miestą išsisklaidę lietuviai, ir kuriuos savo veiklai galėtų naudoti paskiros organizacijos.

Šį šeštadienį lietuviškos radijo valandėlės metu bus paminėta Rugsėjo 8-ji — Tautos šventė. Šiaip bendro šios šventės minėjimo, kiek girdėti, niekas šiais metais neruošia.

Šiuo metu sunkiai serga ir guli ligoninėje Detroito skautų vietninkijos adjuntantas ir aktyvus tautinių šokių grupės narys Vyt. Tarvainis. Jaunimas, o ypač skautai turėtų nepamiršti jo aplankyti. Jo adresas — H. Ford Hospital, F-512 kamb.

Z. V. R.

Taip Amerikos vengrai sutiko sovietų delegatą Gromyko, atvykusį į San Francisco taikos konferenciją.

DIRVA

Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland every Thursday. Editors: Vincas Rastenis, Balys Gaidžiūnas.

Entered as Second-Class matter December 6th, 1915, at Cleveland under the act of March 3, 1879.

Subscription per year in advance: in the United States — \$4.00 in Canada — \$4.50, elsewhere — \$5.50.

Lietuviškas savaitraštis, leidžiamas Ohio Lietuvių Leidybos Bendrovės, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Telefonas: ENdicott 1-4486. Iš-eina kiekvieną ketvirtadienį. Redaktoriai: V. Rastenis, B. Gaidžiūnas.

Registruota kaip antros klasės siunta 1915 metų gruodžio 6 d., Clevelande pagal 1879 m. kovo 3 dienos įstatymą.

Prenumerata metams iš anksto: Jungtinėse Amerikos Valstybėse — \$4.00, Kanadoje — \$4.50, kitur — \$5.50.

KAS ir KUR

• Prof. J. Paltarokas apie du metus gyvenęs Hartforde, Conn. persikėlė gyventi į Chicagą.

• Ką tik išėjo nauja prof. dr. Gonzaga da Fonseca knyga apie Fatimą - Mariją kalba pasauliui, 264 pusl., su 18 paveikslų, kainą 2 doleriai. Užsakymus ir pinigų siųsti šiuo adresu: Fatimos Knyga, 122 Canton St., Stoughton, Mas.

• Vilniuje, Vokietijoje einančių laikraščių pranešimu, rusai įrengia karinę bazę. Sarišy su tais įrengimais iš Vilniaus ir apylinkių vėl pradėti dideli gyven-tojų tremimai.

• Raseiniuose Nepriklausomo Lietuvos laikais buvo pastatytos didelės kareivinės. Karo metu jos buvo sugriautos ir iki šiol tebėra neatstatytos. Rusų nepaprastai dideli kariuomenės daliniai stovi Vilkių, Vėluonų ir Seredžių.

• Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų S-gos Chicago skyrius leidžia nedidelį savo specialybės laikraštį "Technikos žodis". Laikraštis išeina kas mėnuo, metams kaštuoja 2 doleriai. Iki šio laiko jau išėjo 5 numeriai.

• Vokietijos lietuvių vadovybė sudarė 60 kilnojamojo knygynėlio ir juos paleis į tremtinių stovyklas.

• Amerikos lietuvių rašytojui kun. Kmitui — Urbonavičiui su-eina 60 metų literatūros darbo sukaktis.

• Rugsėjo mėn. suėjo 15 metų kai Lietuvoje mirė rašytojas Vladas Andriukaitis.

• Iš Vokietijos į JAV ruošiasi emigruoti še VLIKo nariai: J. Kaminskas, P. Karvelis ir P. Makauskas.

• J. Petrėnas, dirbęs "Vienybės" redakcijoje iš darbo pasitraukė.

• Rugsėjo mėn. 25 d., Chicagoje mirė Mažosios Lietuvos veikėjas Z. Gailius. Z. Gailius ilgą laiką buvo kalinamas vokiečių kalėjimuose.

PAIEŠKOJIMAI

Lietuvos Generalinio Konsulato New York pajieškomi asmenys:

ACHENBAKAITĖ — JANSAHW, Berta.

BALČIŪNAS, Juozas iš Pakernių km., Gruzdžių v., Šiaulių apskr.

BALTRUSAITĖ, Adolfina iš Kražių.

BARAUSKAS, Jonas iš Ramygalos, BARAUSKIENE — SKESTENAITE, Rozalija ir BARAUSKAITE, Marijona, abi iš Pagaidžilio km., Panevėžio aps., gyvenę Rygoje.

JANSOHN — ACHENBAKAITĖ, Berta.

JAZDAUSKAITE, Kazimiera iš Vaiguvo v., Šiaulių aps.

LOGE, Mykolas iš Liogių k., Andriūškio parap., Panevėžio apskr.

MATJOSAITIS, Jonas iš Butrimų km., Eržvilko v., Tauragės aps.

RODOMSKIS, Juozas iš Kybartų m., Vilkaviškio aps.

ŠAULYTIS (ŠAULYS), Marė ir Rožė iš Radziūnų km., Alytaus parap.

SIMENAS, Petras iš Papilių km., Subačiaus v., Panevėžio apskr.

SKERSTENAITE - BARAUSKIENE, Rozalija ir BARAUSKAITE Marijona, abi iš Pagaidžilio km., bei BARAUSKAS, Jonas iš Ramygalos, Panevėžio ap., gyvenę Rygoje.

Pro mano akinius

V. ALSEIKA

Mane vakar gatvėje užpuolė

— Kas tave sužeidė? Nuvirtai įmonėje?

— Nieko panašaus. Šią naktį gatvėje mane apvogė banditai.

— Bet kodėl esi sukrūvintas? Matyt, pasipriešinai veiksmui?

Atsakymas į šį paskutinį klausimą būtų neigiamas, nes šio pokalbio dalyvis užpuolusiems nesipriešino, atidavė paskutinius kišenėje turėtus 7 dol. ir vietoje užtarnautos ramybės gavo porą gerų smūgių į veidą. Kraujas, suterštas švarkas, žmonos klykimas, dukrelės ašaros, gydytojas, draugų susidomėjimas ir klausių žvilgsniai įmonėje, kelios dienos su sumušimo žymėmis — epizodas baigtas.

To epizodo dalyvis — naujas ar senesnis JAV gyventojas — ramus, blaivus gatvės praeivis, turėjęs nelaimę vėlai naktį ar paryčiu grįžti iš darbo ar po užtrukusio pasisvečiavimo. Turėjęs laimę (ar nelaimę) apsi-gyventi dideliuose Amerikos pramonės centruose Chicagoje, Clevelande ar Detroite. Rodos, čia nieko ypatingo, nesgi ir Lietuvoje gatvėje užpuoldavo, nekalbant jau apie plėšikavimą sovietų okupacijos metais. Rodos, nereiktų į tai kreipti dėmesio ir daugelis tikrųjų amerikiečių apie tokius dalykus daug nekalba. Viena kita žinutė laikraštyje ir — baigta.

Tačiau ar mums, netaip seniai pasiekusiems šio krašto krantus, galėtų būti draudžiama susidomėti būdingesniais, kad ir neigiamais šio krašto gyvenimo bruožais? Mes, gal būt, ilgesnį laiką pasilikę čia dirbti ir gyventi, turime daug galimybių, pagaliau ir privalome stebėti tą gyvenimą ir visuomenę, kurios dalį ir mes turime pretenzijų sudaryti.

Tad, kai tokiame Clevelande — ramiame fabrikų, parkų, ža-

TUMAS Antanas.

Jieškomieji ar apie juos turintieji bet kurių žinių prašomi atsiųsti Lietuvos Generaliniam Konsului šiuo adresu:

CONSULATE GENERAL OF LITHUANIA
41 West 82nd Street
New York 24, N. Y.

lumynų ir vandens mieste — per mėnesį vidutiniškai ligi 5 lietuvių (jų tarpe ir moterų) tampa kruvinomis banditų aukomis, kiekvienas akylesnis stebėtojas turėtų ne tik registruoti tuos faktus, bet ir įieškoti jų priežasčių.

Tas stebėtojas susidurs su tokiais klausimais — vagys ir plėšikai visur siaučia (kam gi nereikia gyventi...), paprastai jie arba atima pinigų, arba laukrodi arba apsiusta ir pilietį, kad ir nusigandusį, bet nesukruvintą paleidžia namo. Na, jei dar jis pasipriešina plėšikui, tai tuo atveju gali nukentėti, būdamas silpnesniojo padėty, ir fiziškai.

JAV-bių miestuose jau kitoks vaizdas — pirmiausiai čia tie nusikaltėliai mėgsta patogumus ir žymiai turtingesni už Europoje gyvenančius kolegas. Jie dažnai savo auką puola išlėpę iš automobilio — tai turi tą gerą pusę, kad mašina puolimą įgalina greičiau pabėgti. Europoj tokie plėšikėliai dažniausiai naudoja savo bėgimui įvairius kiemus namų užpakaly, bet tai ir nepatogu ir pavojinga (šunes, tvoros ir t.t.).

Grįžkime prie paties puolimo. Plėšikai, nužiūrėję auką, su revolveriu rankose arba ir be jo, pareikalauja atiduoti pinigų. Laiminga ta auka, kuri bus turėjusi kišenėje ar rankinuke savo savaitinį uždarbį. Atidavusi plėšikui tuos 70 ar 80 dol., ji beveik gali tikėtis ramiai, be tolimesnių trukdymų, sugrįžti namo. Pamėgink tačiau įteikti plėšikui 1, 3 ar 5 dol. — tuo atveju aiškiai busi įtartas paslėptas didesnis pinigų suma ir po antro pareikalavimo jau gauni smūgį į veidą ar kur nors kitur. Tenka džiaugtis, jei puldamas ant grindinio tik susiteršai, nes, priešingai, sutriuškinus kaukolę, džiaugsmui jau mažiau tenka vietos ir daugiau vietos užima ligoninėje ar kapinėse.

Čia ne humoristika, kai nekalta auka tik už tai, kad plėšikui negali atiduoti pinigų, (kurį neturi), žiauriai mušama, koliojama, spardoma, ypač tais atvejais, kai joje atpažįstamas nesenė Amerikos gyventojas.

Nebe humoristika, bet rimtesnis klausimas, kai tie plėšikai tai daugiausiai 18-25 m. jaunuoliai. Taip pat tenka susimąstyti ir ties policijos vaidmeniu — ji kartais pasirodo nusikaltimo vietoje žymiai pavėluotai. Visų tų rimtų minčių siūlai veda į vieną didelę ir rimtą problemą — nusikaltimai Amerikoje.

Jie šiame krašte vaidina didesnę vaidmenį, kaip kam atrodo. Apie juos rašyti tai nėra juodinti šią šalį, kaip gal pamanytų kuris senesnis amerikietis. Šį klausimą tyrinėja pats Senatas, paskyręs specialią komisiją ir jos buvęs vadovas Estes Kefauver neseniai parašė įdomią knygą "Nusikaltimai Amerikoje". Vėliau gal teks apie ją plačiau parašyti. Čia nėra vietos plačiau iš viso nagrinėti nusikaltimų problemas. Vis dėlto nepaprastai viena kita pastaba, kiek ji liečia tų nusikaltimų priežastis.

Jau pažvelgus į laikraštyje aprašomus kriminalinius įvykius, pastebėsime, kad sąvokos "apiplėšė ir sumušė" dažniausiai siejasi. Tai neilgos žinutės su aukų pavardėmis, amžiumi ir adresu, žinoma, tik tuo atveju, kai pasirodo policija. Kitiems įvykiams spaudoje vietos paskiriama žymiai daugiau. Pav. Clevelande dingus 10 m. mergaitė Beverly Potts visa spauda tik ir mirgėjo straipsniais ir vaizdais apie ją, jos tėvus ir detektyvus. Su-kelta ant kojų ne tik policija, bet ir burmistras su kitom valdybomis. Nepaprastai krašto gyventojas masinanti tema (kas būtų, jei čia būtų pergyventi sovietiniai išvežimai?) — tai rodo, kad vaikų grobimas yra labai paplitęs nusikaltimas ir jį norima išrauti su šaknimis. Kas kita apiplėšimai naktimis — jų tiek daug ir taip jie įprasti, kad joks triukšmas čia nepadėtų.

Gal būtų, neverta daug ir kalbėti dėl tos amerikiečių kasdienybės. Verčiau paklauskime, kur nusikaltimų Amerikoje šaknys ir pažvelkime į pačių amerikiečių pažiūras. 1941 m. Clevelande išleista knyga "Cleveland" (autorius F. L. Speir taip pat kelia klausimą, kodėl žmonės taip domisi nusikaltimais ir randa tokių priežastis, pirmoje ei-

klėje — miestuose — valkatų ralonai teikia nemažą nusikaltėlių nuosimtį, toliau seka nedarbas) šiuo metu šioji priežastis turėtų atkristi, nusikaltėlių įsigalėjimas politiniame gyvenime, 17,000 dol. nuostolių. Kas čia menkas kai kur policijos uždarbis (iš čia papirkimai) teismų trūkumai, biznierių poelgiai ir kt.

Autorius iškelia ir teigimą, kad pagal FBI duomenis trigubai daugiau nusikaltėlių duoda čia gimusieji kaip atvykėliai iš kitur.

Jau kitas vaizdas su atvykusių vaikais — jie teikia didžiausią nusikaltėlių nuosimtį. Priežastis esanti ta, kad atvykėliai dar nėra pamiršę savo tėviškių papročių, o jų vaikai jau nori tapti amerikiečiais visais atžvilgiais (in every way). Atsiranda konfliktas tarp naujojo ir senojo pasaulio kultūrų ir dėlto namai palūžta.

Statistikos duomenimis, pav. 1938 m. iš visų suimtųjų 50% turėjo mažiau 30 m. amž., o trečdalis neturėjo nė 25 m. Paėmę į rankas naujesnius duomenis (žiūr. Enc. Britannica, Book of the year, 1951), rasime tokių vaizdą — 1951 m. nusikaltimų skaičius dar padidėjo. Tik per šešis — 1950 m. mėnesius JAV suimta 402,383 nusikaltėliai ir jų amžiaus vidurkis — 21 m. Gatvėse vandalizmo reiškiniai auga — štai tokiame

"Sporto" pasekmės: New Yorke įvykusiose bokso rungtynėse vienas iš dalyvių (kampe) taip buvo nutrenktas, kad teko skubiai daryti smegenų operaciją. Nugalėtojas su savo menadzeriu sėdi ant ligoninės laiptų ir laukia operacijos pasekmių...

klėje — miestuose — valkatų ralonai teikia nemažą nusikaltėlių nuosimtį, toliau seka nedarbas) šiuo metu šioji priežastis turėtų atkristi, nusikaltėlių įsigalėjimas politiniame gyvenime, 17,000 dol. nuostolių. Kas čia menkas kai kur policijos uždarbis (iš čia papirkimai) teismų trūkumai, biznierių poelgiai ir kt.

Autorius iškelia ir teigimą, kad pagal FBI duomenis trigubai daugiau nusikaltėlių duoda čia gimusieji kaip atvykėliai iš kitur.

Jau kitas vaizdas su atvykusių vaikais — jie teikia didžiausią nusikaltėlių nuosimtį.

Priežastis esanti ta, kad atvykėliai dar nėra pamiršę savo tėviškių papročių, o jų vaikai jau nori tapti amerikiečiais visais atžvilgiais (in every way). Atsiranda konfliktas tarp naujojo ir senojo pasaulio kultūrų ir dėlto namai palūžta.

Statistikos duomenimis, pav. 1938 m. iš visų suimtųjų 50% turėjo mažiau 30 m. amž., o trečdalis neturėjo nė 25 m.

Paėmę į rankas naujesnius duomenis (žiūr. Enc. Britannica, Book of the year, 1951), rasime tokių vaizdą — 1951 m. nusikaltimų skaičius dar padidėjo. Tik per šešis — 1950 m. mėnesius JAV suimta 402,383 nusikaltėliai ir jų amžiaus vidurkis — 21 m. Gatvėse vandalizmo reiškiniai auga — štai tokiame

Clevelande prieš keletą metų tik keliose svarbesnėse gatvėse aktyviai nuosimti, oru revolveriais išbas) šiuo metu šioji priežastis turėtų atkristi, nusikaltėlių įsigalėjimas politiniame gyvenime, 17,000 dol. nuostolių. Kas čia menkas kai kur policijos uždarbis (iš čia papirkimai) teismų trūkumai, biznierių poelgiai ir kt.

Taip, ir čia susiduriame su jaunimu ir jo auklėjimu. Nėra jokio noro pulti amerikiečių auklėjimo, bet kas gi kaltas, jei tas jaunimas teikia tokį pasibaisėtiną nusikaltėlių nuosimtį? O gal kaltas noras tapti amerikiečiu "in every way"?

Tačiau, gal čia neseniai atvykę nėra supratę reikalo įeiti į tikrąjį amerikiečių kelią? Jei taip, tai labai gaila, bet užtat jų vaikams tikrai tą kelią pasirinks. Gal būtų būtis reikalus mūsų jaunimą auklėti kiek kitaip, bet, galų gale, ar jis atsispirs prieš amerikizmo bangas? Neatsispyrė švedų, vokiečių jaunimas, kodėl tad lietuviškas turėtų būti išimtimi?

Atsiras konfliktas tarp naujojo ir senojo pasaulio kultūrų ir dėlto namai palūžta.

Statistikos duomenimis, pav. 1938 m. iš visų suimtųjų 50% turėjo mažiau 30 m. amž., o trečdalis neturėjo nė 25 m. Paėmę į rankas naujesnius duomenis (žiūr. Enc. Britannica, Book of the year, 1951), rasime tokių vaizdą — 1951 m. nusikaltimų skaičius dar padidėjo. Tik per šešis — 1950 m. mėnesius JAV suimta 402,383 nusikaltėliai ir jų amžiaus vidurkis — 21 m. Gatvėse vandalizmo reiškiniai auga — štai tokiame

Gyventi jiedviem sekėsi neblogai, bet jų gyvenimo standartas kiek paūgėjo. Jis kartais pagalvodavo, kad "jojo" eity į žmones uždarbiauti, tuomet viskas būtų lengviau. Bet garsia nieko nesakė.

Zodžiu, tai buvo ideali darbininkų šeima, tegu "papasas" viduje kar ir virė. Bet kas supras moters gelmes? Ne ką geriau galėjo supa šiuos intymius balsus ir Juozapėlis pagaliau, ne čia svarba.

JUOZAPĖLIS APSISPRENDŽIA

JURGIS SAVICKIS

Juozapas buvo italas. Visų vadinamas diminutyviniu ir kiek pažeminančiu vardu, mūsiškai išeitų: Juozapėlis. Kiekvienoje šalyje galimas toks niuansas. Jam ne taip buvo svarbu, kaip ir kokiais niuansais vadina jį žmonės.

Jis buvo įgimtas darbuonėlis. Jis dirbo nuo ryto iki vakaro; ir šventadieniais, kai bažnyčioje varpai imdavo skambinti, jis dar dirbo. Kai vakarais žmonės eidavo migti, jis dirbo. Nuo ryto iki vakaro.

Kitokio darbo, kaip žemės, jis nežinojo. Jo lakios mintys teskraidė apie kastuvus, šakes, vinis ir plaktukus. Šiais muzikiniiais instrumentais jam tekdavo kaupti, ravėti daržus, grumtis su žemės grumstais ir pačią žemę

kasti.

Tik retkarčiais įprastos darbininko mintys atsokdavo į šalį ir jo darbas pajvairindavo. Ir visokeriopai išbandydavo jo intelektą. Kai staigiai sprogdavo kokio įrankio virbas, ar reikėjo sustoti ir įkalti vinį į kastuvo rankeną, imant smukti kastuvui nuo koto. Tokiais atvejais savo satisfakcijai sustiprinti Juozapėlis smagiai, poniškai, išsikeikdavo. Tai buvo jo prievolė ir malonumas, tas nuosirdus išsikeikimas.

Į bažnyčią, kaip sakytą, jis neidavo: darbas! Nors saulė ir kaitindavo sekmadieniais. Ir gerą būtų atsilėsti. Į kinematografą jis irgi neidavo, nes vėlai tenka grįžti, o iš ryto juk darbas. Ir taip toliau. Jis buvo ištikimas darbininkas italas. Ištikimas savo tautai, iš-

tikimas savo darbui ir laikui. Imas kiek senstelti, bet stiprus.

Vis dėlto jį supančiojo viena moteriškė. Juozapėlis įkliuvo į pinkles. Iš pradžių sagelė, kuri baltu perkelui apsiūta, į šventadienio marškinius įsiu-vama. Lyg tyčia tas sagas reikėjo dažnai siūti, ten ir kitur. Ypač kitur. Sakysime, kad darbininkui apuolant kelnėse nenugriūtų. Tokiomis, apuolant slenkėnėmis kelnėmis, tai jau ne džentelmenas. Žmonių pabaisa. Negi prisi-tampysi per dieną, gatve eidamas ir pečiai tik trukčiodamas...

Jis ją vedė. O tai buvo nepaprasta moteris. Ne tik iš vidaus, jos sielos glūdumose, bet ir iš oro. Iš oro, tokiais keistais, pasi-šaukusiais plaukais, kaip papuusas. Ir kitokiais, moters didžiais, privalumais. Dabar Juozapėliui nereikėjo rūpintis "valgiu." Viskas buvo paruošta. Ir namie tvarka.

Juozapėlio namas buvo šviesus ir švelnus. Ant Juozapėlio stalo atsirado gėlių

puokštė.

Dabar jiedviem buvo daug geriau gyventi, abiem, dviese. Tai ne pirmiau. Jie buvo vienosios paskirties žmonės. Nors toji gėlių puokštė buvo jų nelaimė. Jų jų suirutė.

Prie gėlių puokštės reikėjo server-tėlės. O kur į namus jau įsiliausia server-tėlė, ten jau blogai. Ten reikia jau švaresnių rūbų ir skalbinių. Visokių apvalkalėlių. Ir taip toliau. O tas viskas, vienas prie kito, reikalauja pinigų. Daug pinigų. Juozapėlis dar nesakė — "bergždžiai išleidžiamų."

Esmėje nauja tvarka jis buvo patenkintas. Bet tai neviskas. Bute buvo naujos lovos. Tokios, kokias laikraščiai išreklamuoja. Bet lova, žinai, turi savo įstatymus. Juozapėlis imdavo ir dažnai nusidėdavo šioms įstatymams. Ypač šventadieniais. Įvargęs, visu statumėliu įplaukdavo į lovą ir joje kaip reikiant migdavo. Moteriškai tai nepatikdavo. Tai yra, nevisai patikdavo. Argi pagaliau ji visuomet turėjo žinoti ir įsigilinti, kad jos vyro esama darbuo-

SIMTANUOSIMTINIS LIETUVIS

Jonas Pakrantis Amerikoje

Vyt. Alantas

Gal mes pirkim namą...

Šimtanošimtinis lietuvių Pakrantis šeimoje, kaip, tur būt, tūkstančiuose kitų neseniai šiame krašte įsikūrusiose šeimų, ilgą laiką ėjo diskusijos dėl vietos ar kitokios nusoavybės įsigijimo. Daug kam buvo ir greičiausiai dar tebėra aktuali automobilio ar namo įsigijimo problema. Galimas dalykas, kad daugumas paskutiniaisiais metais atvykusių lietuvių pirkto automobilius, kaip lengviau įsigijamą nuosavybę, tačiau ne mažą dalis stengėsi įsikurti nuosavoje pastogėje.

Gal skaitytojas atsimena, kad savo laiku Jonas Pakrantis ir jo žmona Birutė svarstė pirkti ar nepirkti mašiną. Jei tatai būtų priklausę nuo Birutės Pakrantienės, tai šiandien greičiausiai Pakrantiai jau būtų važinėję savo automobiliu, tačiau šiame reikale nūlėmė Pakrantio žodis, gal, teisingiau sakant, sveika nuovoka. Jis laikėsi tos nuomonės, kad, jei jau pirkti kokią nuosavybę, tai reikia pradėti nuo namo. Juo labiau, kad, Pakrantiams, atvykus į Ameriką, visą laiką nesisekė su butais. Išgyvenę dvejus metus, jie turėjo net triskart keisti gyvenamąją vietą. Ir kaskart, lyg tyčia, pasitaikydavo taip, kad staiga šeiminkams taip prireikdavo buto, kur gyvena Pakrantiai, jog jie turėdavo koskubiausią jį ieškoti kitos pastogės. Tas nuolatinis baladėjimas iš vienos miesto dalies į kitą Pa-

krančiams taip įkyrėjo, kad galų gale jie pasiryžo įsikurti savo nuosavoje pastogėje.

Tuomet prasidėjo kalbos su vadinamais "rylesteitais", lietuviškai kalbant, tarpininkais. Iš pradžių juos vežiojo po miestą rodydamas namus vienas tarpininkas, paskum kitas. Jonas Pakrantis, nebūdamas toks praktiškas, greičiausiai namą būtų nusipirkęs iš pirmo išvažiavimo, tačiau tam griežtai pasipriešino jo žmona. Kai Pakrantis pasakė norįs pirkti jam patikusį namą vienoje ramioje, nuošalioje gatvėje, tai Birutė jam atkirto:

— Niekas nenušperka namo iš pirmo išvažiavimo. Reikia daugiau pamatyti, tuomet galėsi spręsti kuris geresnis, kuris blogesnis. Andai mūsų pažįstami Tijučiai jau ištisi metai jį ieško namo ir vis dėlto negali surasti. Be to, tu kalbėjais su vėnuo tarpininku, o kodėl nepasikambini kitam, trečiam? Juo daugiau pamatysime, juo lengviau bus išsirikti.

Pakrantis žmonos paklausė ir nutraukė derybas dėl jam patikusio namo ramioje gatvėje.

Paskum vėl pasikartojo panaši istorija. Kitas tarpininkas padarė jiems nedidelį namuką taip pat ramioje, nuošalioje gatvėje, vieta ir namas Pakrantui patiko, tačiau kai jis ėmė konkrečiai tartis su tarpininku dėl pirkimo sąlygų, tai Birutė vėl užprotestavo, tvirtindama, kad

reikia dar daugiau pamatyti parodamų namų. Tuomet Pakrantis pyktelėjęs jai pasakė:

— Ko gi, pagaliau, tu nori. Anas namas buvo mūrinis, dviejų aukštų, geroje vietoje, tačiau tu nenorėjai jo imti dėl peraukštos kainos ir dėl perdidelės iš anksto įmokėtinės sumos. Antras namukas mažesnis, pigesnis ir ne tiek daug reikia įmokėti iš anksto, tačiau tau vistiek nepatinka.

— Pirmas namas mums buvo perbrangus ir mes nebūtume galėję iš anksto įmokėti tiek, kiek reikalaujama. Už antrą namuką, tiesa, reikia mažiau mokėti iš anksto, tačiau po juo nėra rūšio, kurį tau pačiam reiktų išsikasti. O tu girdėjai, ką pasakė tarpininkas? Rūšio iškasimas ir pamato pamūrijimas mažiausiai atsieitų 1.000 dolerių. Iš kur mes juos imsime?

Pakrantis negalėjo nesutikti su žmonos samprotavimais ir nutarė dar pamėginti įieškoti namo, kuris labiau atitiktų jų norams bei kišenės išgales. Pagaliau, po ilgo įieškojimo bei jo "šiltesnių" ar "šaltesnių" šeimyninių pasikalbėjimų, Pakrantis apsisprendė ties nedideliu, mediniu namuku, kuris maždaug atitiko jų pageidavimus ir kurio kaina negalėjo persunkti užgulti jų darbininkiško biudžeto. Jiems patiko ir tai, kad namas stovėjo nedidėlyje, ramioje gatvėje, apaugusioje medžiais, netoli nuo vienos iš pagrindinių miesto gatvių, nepertolindamas nuo miesto centro, didžiųjų krautuvų ir t.t. Išsimokėjimo sąlygos jiems atrodė taip pat esančios palankios. Be to, gatvės pabaigoje, tik keletas namų nuo naujosios Pakrantų sodybos, raudonavo didelė pradžios mokykla, kurią lankys Pakrantų septynerių metų sūnus Algis. Pakrantienei važinėti į darbą bus netoli, tačiau Pakrantui šiuo atveju bus daug sunkiau, kadangi į fabriką jam teks važiuoti apie valandą laiko. Bet jis to klausimo nebekėlė, nes reikėjo kaip galint greičiau namą pirkti ir jį kraustyti dėl

Sūresnis kraujas...

Sportas yra viena iš nedaugelio sričių, kur lietuvių gali būti lygūs varžovai su stipriausiais kity, net ir didelių tautų atstovais ir net juos nurungti. Tai visų pirma įrodė amerikiečiai lietuvių — Karolis Požėla, Šarkis — Žukauskas, Lubinas. Lietuvos krepšininkai, šauliai Karčiauskas, Nakutis ir kt. tai pat buvo kontinentinio masto pirmūnais. Bet tai vis vyriškoji pusė.

Mūsų moteriškai lyčiai sporte ligi šiol nevyko prasismelkti. Atrodo, pradžią bus padariusi jauna lietuvaitė Aldona Snarskytė. Šiuo metu ji yra iškopusi taip augštai, kad apie ją verta žinoti ir plačiame pasaulyje pasisklidusiems tautiečiams.

Prieš trejetą metų Aldona Snarskytė išlipo Australijos žemė

ir nuomuojamo buto šeimininko nuolatinių raginimų bei grasių teismu. Pagaliau Pakrantis iš savo gyvenimo praktikos žinojo, kad, perkant namą ar šiaip kokią didesnę nuosavybę su ribotais ištekliais kišenėje negalima reikalauti visokių patogumų.

Kaip Jonui Pakrantui su šeimais sakėsi kurtis savo name, gal būt, painformuosime skaitytojus vėliau, o dabar tik tiek pasakysime, jog jis, tiek vienas dirbdamas fabrike, tiek su savo žmona labai atsidėję ruošia savo įsikūrimo "planus". Pakrantis šeimai tai yra didelis ir svarbus įvykis. Žinoma, tos problemos lengvai išsispresų, jei taip neieškotų skaitytis su centu. Tačiau, kaip mes visi žinome, mūsų, naujai įsikūrusių ir, galima sakyti besikuriančių šiame krašte lietuvių piniginiai reikalai nėra labai "žibę", juo labiau, kad mūsų reikalavimai, mūsų skonis bei supratimas kaip papuošti ir apstatyti namą toli pralenkia mūsų uždarbio čekių. Nereikia užmiršti ir tai, kad namas mes perkame išsimokėtinai. Tiesa, galima pirkti Amerikoje viską išsimokėtinai ir, gal būt, ne vienas taip padaro, tačiau Pakrantis bijo per daug užsitraukti skolų, nes labai gerai atsimena, kas šiame krašte ištinka tokius drąsuolius: jei bedarbė ar šiaip kokią nelaimę, nebegalint mokėti skolų, negailestingai dingsta tavo nuosavybė ir už ją sumokėtos sutautos...

mėje ir nuėjo atlikti 2 metų darbo sutarties. Galima sakyti tiesiai iš gimnazijos suolo. Ligoninė, vėliau automobilių fabrike. Darbas, koks jis bebūtų, turi būti atliktas, nors jis ir neįdomus ir sunkokas šešiolikamečiai.

Bedirbant prisiminė smagesnės dienos Stadės, Seedorfo, Diepholzo stovyklų gimnazijose (ak, toks ten ir smagumas, bet jaunam žmogui atsistojus prie staklių ir tremties gimnazijos suolas malonu prisiminti).

Prisiminė ir stalo teniso kėpėjimas laisvalaikiais. Panūdė Aldonai ir čia jo pamėginti. Atsistiktinimai ar gal pats likimas suvedė ją į pažintį su kitais iš Europos atvykusiais šio sporto mėgėjais. Adelaidėje, viename iš daugelio sporto klubų, Aldona ima po truputį mėginti savo jėgas, kol įsitraukia į žaidimą ir, taip sakant, suranda patį save.

Laimė ir Aldonos ambicija tobulėti nuolat teikia jai progų žaisti su stipresniais žaidėjais. Tuo būdu ji, sakytumėm, nejuočiomis (jei ne nuovargis, juntamas po žaidimo) įgyja augštesnį žaidimo laipsnį bei techniką. Turime pastebėti, kad Australijos stalo tenisas yra gan augšto lygio, kurį dar gerokai kilstelėjo iš Europos atvykęs jaunimas. Prigimtis davė Aldonai gerą ranką, todėl pralaimėjimų kartumto jai mažai teko ragauti. 1950 metų pradžioje jaunių mergaičių stalo teniso pirmenybių laimėjo Pietų Australijoje buvo Aldona Snarskytė. Jos naujų sportinių draugų liežuvis, ligi tol neišvengiamai kniubęs biantant žodžius Aldona ar Snarskytė, ėmė po truputį asimiliuotis. Tais pat metais įvykusiose visos Australijos stalo teniso pirmenybėse Brisbanėje Aldona laimi jaunių mergaičių nugalėtojos vardą.

Aldona mato, kad reikalingas tampa rimtu ir ryžtasi jo nebeapleisti. Tik tos sąlygos nelengvėja! Kol dirbo fabrike, vakarinė mankšta prie žalio stalo (po taip ilgos darbo dienos!) nelengva. Baigus sutartį, parūpo baigti ir gimnaziją, dabar vadinamą jau koledžiu. Čia jau kitaip: po sunkios vakarinės mankštos ir sumažu svedinuku tenka ruošti

Aldona Snarskytė, Australijos stalo teniso čempionė, prievaiame gyvenime kukli lietuvaitė, ramaus būdo, kad ir jauna, bet tvirtų įsitikinimų ir aiškių siekių. Apie ateities planus kalbėti nemėgsta, nes atrodo svajones nori pasilaikyti pati sau.

dar sunkesnes pamokas.

Bet Aldonos kraujas sūresnis už kitų ir 1951 metų jubiliejiname Australijos stalo teniso turnyre Aldona du kartus pirmą moterų vienišame ir moterų dvejetė (mišriame dvejetė — antroji). Pabrėžiame — moterų, nes jau 19 metų ir iš jaunių klasės ji išaugo. Atseit, Australijos kontinento stalo teniso nugalėtoja — lietuvaitė.

Išmanantieji stalo teniso plomunus teigia, kad Aldona Snarskytė yra šioje srityje tikras deimantukas. Neskaitant įgimtų gabumų, ji turi pakankamai pastarumo, užsipyrimo ir ambicijos. Ligšioliniai laimėjimai tesanti jos sėkmės pradžia. Š. m. rugsėjo mėn. Adelaidėje įvyks Australijos stalo teniso pirmenybės. Šioje didžiojoje arenoje Aldona žais 1 Nr. Pietų Australijos rinktinėje. Nėra duomenų teigti, kad čia ją kas nukopotų.

Toliau matosi 1952 metų pasaulio stalo teniso turnyras Indijoje, Olimpiada Helsinkyje ir t.t. Jei Australijos rinktinė šiuose parengimuose dalyvaus, ji neapsieis be Aldonos Snarskytės. Ligšiolinių laimėjimų liudiniškai — bent 7 įvairaus dydžio taurės — puošia Aldonos knygų lentyną. Tikime jų bus dar daug. Kiek rūpestio iš nuovargio nuėjo, kol jos čia atsirado, liudininkė tėra ne viena — Aldonos mamytė.

Australų spauda dažnai ir šiltai mini Aldoną. Sako gyrimas gadina jaunus žmones. Bet kai tie žmonės tikrai verti pagirti, tai tėra duoklė jų ryžtui ir suresniam kraujui. Taip pat ir

mažas atpildas už jų didelį pasiaukojimą.

Palinkėsime Aldonai ištyvermės ir laimės kilti, kol mums galva ims svaigti. Lietuviško reikalo garbei!

J. Pyragius

Ačiū Rėmėjams!

Prenumeratos pratęsimo programa DIRVOS spausdinimo priemonėms pagerinti auokojo šie skaitytojai:

Veitas Brutenis, Ambridge, Pa.	3.00
Alksnis V., Maspeth N. Y.	1.00
Botyrius Anna, Cleveland	1.00
Gircys B., Chicago, Ill.	1.00
Žižniauskienė E., Cleveland	1.00
Shimelionis P., Cleveland	1.00
Mackus J., Cicero, Ill.	1.00
Siemaška L., Brooklyn	1.00
Bludnikas P., Rochester	1.00
Seniūnas A., Richmond, Va.	1.00
Yukner A., Ellwood, Pa.	1.00
Baltus J. P., Brooklyn N.Y.	1.00
Mykolaitis M., Brooklyn	1.00
Kazėnas J., Cleveland	1.00
Balušaičiai A. ir V., Cleveland	1.00
Stoškus P., Cleveland	1.00
Čapkevičius E., Cleveland	1.00
Daugvydas K., Detroit	1.00
Mitalas P., Philadelphia	1.00
Pamataitis P., Hollywood	1.00
Šarka Vincas, Detroit	1.00
Vėžys Br., Chicago	1.00
Mieželis V., Chicago	1.00
Sutkus Vyt., Cleveland	2.00

ALTORIŲ ŠEŠĖLY

trijų tomų Mykolaičio-Putino romanais išleistas Tremties, Vokietijoje

Kaina 4 doleriai

Su užsakymais, prisiunčiant pinigus, kreiptis:

Steponas Nasvytis,
4579 W. 157 St.
Cleveland 11, Ohio

arba į kitus Tremtyje paskelbtus atstovus.

Knyga gražiai išleista.

Įmokėjusiems pinigus knyga tuoj išsiunčiama.

Saldžiū, pirmos rūšies sacharū, moteriškė tarė:

— Juozapėli, mes turime dabar viską. Suprask — viską. Šį žodį, "viską" ji pabrėgė. Kitados tokių žodžių pabrėkimų pas ją nebuvo.

— Butas mūsų nemažas ir gražus. Mudviem kaip ir perdidelis.

— Kodėl mudu negalėtume ir mūsų gražų (vėl pabrėžimas) butą įsileisti įnamį? — Moteriškė tarė. Besijuokdama nurodė į ką tik pakeistą gėlių puodą.

Čia ir buvo brėkstančios tragedijos visa kvintesencija. Seniai tos esencijos namie trūko.

Ta puokštė ant stalo! Ir — Kristus, drąsiai ramina skenduolius palukusiam laive, visus tuos bibliškais idais pasazierius. Jie dar neįtikėjo. Aiškiausioje jų namų vietoje buvo paveikslas. Per gerbūvį plyšius bėsi menas.

Uozapėlis, žiūrėdamas į skenduolius įsidrąsino ir sustiprėjo. Padaryta.

I jų viejų namą įsiritino įnamis. I jo, paprasto darbininko, ir jos, skaiščių Magdalenos vardu, namą.

Įnamis buvo komunistas, temperamentingas prakalbų laikytojas ir profesinių sąjungų narys. Jis žinojo, kur ir kokių momentu sutrenkti kumščiu į stalą! Jau pragarsėjęs savo draugų tarpe ir buvo siunčiamas į didesnius centrus, net į užsienį informacijos tikslais.

Įnamis turėjo laiko užmesti savo akį ir į Magdalena.

Tos akies užmetimo pasėkoje gimė sūnus. Sūnus — jos, staigiomis, aiškio mis akimis ir plaukų areole, ir jo, poliškiojo keliautojo. Bet tai sūnus buvo jo, pasižymėjusio profesinių sąjungų veikėjo. Niekas nemanė tuo faktu abejoti ir nebuvo reikalo jo nuslėpti. Tai buvo gerai supratęs bei sau gerai išsiaiškinęs ir Juozapėlis, darbininkas.

Dabar apie sūnelio tėvą. Sūnelio tėvas iš povyzos buvo labai panašus į pirmosios laidos Charlie Chapliną. Jaukutis toks ir smulkutis, kai ėjo. Visur

paskubas, viską suspėjęs, ir savo atkištais dantimis, jaukia šypsena nutiekęs žmones visuomet gerai.

Kad "Chaplinas" turėjo sūnų, tai visiems buvo aišku. Tai jo garbė ir nuopelnas. Bet tai dar ne viskas. Jis rūpinosi savo sūnumi: mėlno šilko, vatomis pritvinkęs, užklotėlis vaikų vėžimėlyje! Jis taip pat rūpindavosi ir Magdalena. Ją net interesuodavosi. O moteriškai tai tiek tik ir reikia, kad kuris vyras ją interesuotų. Jos akys žibėdavo, dantys buvo skaištūs. Bet ir tai buvo neviskas.

Regioninio Komiteto atstovas neužmiršdavo ir savęs. Jis visur užeidavo ir viską suspėdavo. Nebuvo tos dienos, kad jis neužėitų smuklėn, "aperatyvo" išgerti (tai buvo nerūpestingose šalyje, visako pertekusioje Prancūzijoje, kur visiems buvo gerai).

Aperityvų skaičius pasiekdavo: 10. Iškilmingomis dienomis. Neiškilmingomis dienomis — 5. Jis buvo laimingas. Bet — vienas? Ne! Su "žmona" Magde? Taip, bet tik kai kada.

Bet jau būtinai ir visuomet rūpindavosi ir imdavo su savim Magdalenos vyrą, vyrą jo "žmonos". Juozapėli, taip ji vadino. Jiedu liko draugai. Po sunkios Juozapėlio vožojimosi, jei ne su arklų — čia toks daiktas nebuvo žinomas ir neegzistavo — tai su kauptais ir kauptukais per ilgas dienas, vermuto stiklas jam buvo gerai. Penki stiklai dar geriau. Ypač — nemokamai, draugiškos rankos jam įteikiami ir prie jo pristumiami. Taip reikalingi darbininko troškuliui atgaivinti ir šiaip sustiprėti...

Jie buvo draugai — komunistų partijos organizatorius ir darbininkas. Vienybė pabrėžti, jie visi trys eidavo kartu. Prisišėrusių sąsų maršu iškilmingai įsliaudavo visi trys į bažnyčią. Kad ir komunistai, be bažnyčios čia negalima. Ar krikštynos (pagaliau, įvykis su Chaplinu) ar draugų mirtis... Jie buvo italai, tauta greičiau susikalbanti su Ponu Dievu. Pavakariop visi trys eidavo į susirinkimus. Nors rečiau.

Ji tik juokėsi savo skaisčiais dantimis ir sukinėjosi kėdėje, mesdama nuo vieno vyro į antrąjį savo žvilgsnį. Dabar ji buvo patenkinta. Visiems buvo gerai. Juozapėlis irgi šypsojosi, it gyvenimo mįslę atspėjęs.

Juozapėlis, kaip senesnės datos žmogus, kiek nuo darbų pataršytu kailiu, ėmė plikti per pakaušį. Bet nekalta ir viską apimanati šypsena liko.

Sekmadieniais jie eidavo visi trys į iškilmingą pajūrio promenadą, kur visi žmonės susitinka. Ir grįždavo. Butas buvo bendras. Tai patogų ir gražu. Darbininkui tekdavo poilsis, migti po sunkių darbo valandų. O "Chaplinui"... nemigti. Ir kaip dar! Kiekvienam savo darbas. Ir kiekvienam savo likimas.

Kad ir migdamas, Juozapėlis pūtė sau į šnį šypsojosi, tarytum didžiai ką pasiepdamas.

Taip susikūrė Juozapėlio — darbininko dienos užsienyje.

(Pabaiga)

LIETUVIŲ ARCHYVAS

Lietuvos Istorijos Metraščių

BOLŠEVIZMO, NACIONALSOCIALIZMO, TREMTIES METAI

Redaguoja: Jonas LEONAS

(Tęsinys)

"REPRESUOTIEJI" LIETUVOS GYVENTOJAI...

Antanas Vilkaitis

Miestų ir valsčių vykdomųjų komitetų pirmininkai ir pirminių organizacijų sekretoriai, gavę šitokią telefonogramą, ėmėsi vykdyti nurodytus joje uždavinius. Tačiau į jų sudaromus ištremtųjų asmenų turto sąrašus pateko nebe visi daiktai, kuriuos ištremtieji paliko. Didesnė ar mažesnė dalis turto, iki jį surašant jau buvo dingusi.

Ištremtųjų turto dingimo kaltininkai buvo čekistai ir partijos atstovai, vykdę ištremiamųjų asmenų suėmimą.

Tiesa, Serovo instrukcijoje dėl prieštarybinio elemento išvežimo tvarkos, buvo nurodyta, kad atiminėti iš išvežamųjų bet kokius daiktus, išskyrus ginklus ir kontrrevoliucinę literatūrą, o taip pat naudotis išvežamųjų maisto produktais, kategoriskai draudžiama. Tolimesniu tos pačios instrukcijos punktu buvo čekistų viršininkai įpareigoti įspėti visus operacijos dalyvius, kad mėginę pasisavinti atskirus išvežamųjų daiktus, bus traukiami teismo atsakomybėn ("L. A." I t. 49 psl.).

Tačiau kaip daugelis bolševikinių instrukcijų punktų, taip ir šitie buvo tik dėl akių. Vykdydę ištremimą čekistai ir partijos atstovai nekreipė į šiuos draudimus nė mažiausio dėmesio. Ištremiamuosius suimant, buvo vagiama be jokios atodairos ir gėdos.

Čekistams pasisavinti bet kuriuos ištremiamųjų daiktus buvo nesunku. Visą lengvino dar ta aplinkybė, kad pagal Serovo nurodymus, staiga užklupti ištremiamieji turėjo būti suvaromi į vieną kambarį. Pristatę prie jų sargybinių čekistai ir partijos atstovai galėjo kuo ramiausiai šliaužioti po visus namus neva darydami kratą, ir dairytis, ką čia galima būtų nudžiauti.

Dabar yra paaiškėję, kad ištremiamuosius suimdami, čekistai beveik visur sudorėjo pinigų, auksinius bei sidabrinus daiktus, laikrodžius, amžinias plunksnas ir daugelį šiaip smulkių bei vertingų daiktų. Be to, kai kur (Dusetų, Kamajų valsč.) jie išdrįso kibti net į drabužius, indus ir baldus, kuriuos krovėsi į tyčiomis tam reikalui paliktus tuščius automobilius.

Paties ištremiamųjų suėmimo metu pradėtas palikto turto grobstymas buvo tęsiamas ir toliau. Buvo vagiama, net gavus tą telefonogramą, kurioje už negerą turto saugojimą taip baisiai buvo grąsoma kriminaline atsakomybe. Bet šiuo atveju vogė jau nebe čekistai, bet jau miestų ir valsčių vykdomųjų komitetų pirmininkai, pirminių organizacijų sekretoriai ir jų sebrai.

Miestų ir valsčių vykdomųjų komitetų pirmininkai ir partijos pirminių organizacijų sekretoriai savintis tremtinių paliktą turtą galėjo patogiai ypač dėl to, kad tas turtas partijos centro komiteto telefonograma buvo pavestas tiesioginon jų žinion. Be to, tam tikrų kombinacijų palengvino ir suteikta jiems teisė skirti palikto turto globėjais asmenims savo nuožiūra.

Paprastai, miestų ir valsčių vykdomųjų komitetų pirmininkai ir partijos pirminių organizacijų sekretoriai, parinkdami patikimus asmenis saugoti išvežtųjų asmenų paliktiems gyvuliams arba kitam turtui, patikimesnių žmonių nerado kaip savo gimines arba partijos draugus. Netenka net kalbėti, kad didelė dalis ištremtųjų turto, patekusi į rankas partijos draugams ir tarybinių pareigūnų kūmams, dingo kaip vandenyje.

Praslinkus kelioms dienoms, kai tremtiniai gausiais ešelonais iš Lietuvos jau buvo išvežti, Lietuvos komunistų partija, talkininkaujant Komisarų Tarybai, ėmėsi jų palikto turto reikalus tvarkyti jau galutinai. Tuo tikslu 1941 m. birželio 18 d. buvo išleista nauja tokio turinio telefonograma:

Pranešama LKP(b) Miestų ir valsčių sekretoriams, apskrinių ir valsčių vykdomųjų komitetų pirmininkams, NKGB skyrių viršininkams apie NKGB organų išsiųstų šeimų palikto turto apskaitą ir realizaciją.

1. Drabužiai, patalinė, baltiniai, virtuvės indai ir kitas turtas, priklausantis išsiųstoms šeimoms, perduodamas įgaliotiniams asmenims. Išsiųstųjų turtą realizavus, gautus pagal realizacijos apyrašus arba aktus išsų įgaliotųjų asmenų perduodamas NKGB organams persiuntimui išsiųstoms šeimoms.

2. Konfiskacijai tenka turtas: įmonės, namai ir kitoki trobesiai, gyvuliai, grūdų atsargos, žemės ūkio inventoriai, mašinos, spekuliatyvinės maisto ir prekių atsargos, taip pat pianinai (fortepionai), biliardai, sieniniai paveikslai, bibliotekos.

3. Konfiskacijai tenka visas turtas asmenų, pasislėpusių nuo iškraustymo. Visas konfiskuotas turtas, išskyrus gyvulius, žemės ūkio mašinas, trobesius ir sėklas, yra aprašomas, įkainojamas ir perduodamas finansų skyriams dėl realizacijos per valstybinį prekybos tinklą.

4. Gyvuliai, žemės ūkio inventoriai, sėklos ir trobesiai naudojami žemės ūkio Komisarjato nurodymais. Miestuose trobesiai perina vykdomiesiems komitetams.

5. Žinias apie turto konfiskavimą laike penkių dienų reikalinga pristatyti komisijai ENK (dr. Leonas).

Darant turto aprašymą ir sprendžiant klausimą apie turto sunaudojimą griežtai vadovautis šiais nurodymais.

Liaudies Komisarų Tarybos Pirmininkas Gedvilas

LKP(b) Sekretorius Meskupas

Perdavė: Januškevičius.

Iš šios telefonogramos matyti, kad ištremtųjų asmenų turtas jo realizavimo atveju buvo skirstomas į dvi grupes: perduodamas ir konfiskuojamas. Parduoti buvo skirta palyginti visai menka ištremtųjų turto dalis — drabužiai, patalinė, baltiniai, virtuvės indai ir kiti mažesnės vertės namų apyvokos reikmenys,

NUOMONĖS

AR TIK TREMTINIŲ VAIKAMS?

Mokyklose darbą pradėdant, pagaliau ir Draugas pasisako aiškiau už lituanistikos dėstytojų parapjūnėse lietuvių mokyklose, už lietuvių kalbos įvedimą gretą anglių kalbos (Draugas, 1951. VIII. 31 d.). Antanas Juška kalba apie tai kaip apie tik dabar prasidėjusį tremtinių tėvų judėjimą, kad jų vaikai būtų mokomi ir lietuviškai. Tartum anksčiau tokių pastangų visai nebuvę.

A. Juškos mintys yra sveikintinos, tik keistai atrodo, kad jis senųjų ateivių vaikus palieka "Dievo valiai", tartum jiems nereikalinga lietuvių kalba, tartum iš senųjų ateivių nėra tėvų, kurie norėtų, kad jų vaikai būtų mokomi ir lietuviškai, kaip tai yra kitų tautybių senų ateivių tarpe.

Tremtinių tėvų kova už jų vaikų mokymą lietuviškai yra prasiidėjusi nuo pat jų atvykimo, prieš trejus — dvejus metus. Ir ta kova yra bendra visiems lietuviams, lygiai tremtiniais tėvams, lygiai seniems ateiviams tėvams. Jeigu dar ir mažą yra senų ateivių tėvų, kurie aktyviai prisideda prie tremtinių tėvų kovos už lietuvių kalbą mokyklose, — žymiausias lietuvių dienraščiui nepritiktų tuo rei-

kalu taip rezervuoti laikytis ir kalbėti tik apie tremtinių tėvų pastangas iškvioti lietuvių kalbai tinkamą vietą mokyklose.

Lig šiol mažą padaryta pažangos dėl tūlių mokyklų vadovų užsispyrimo. Negalima pasitenkinti tik tuo, kad lietuvių kalba leista kaiku tik po normalių pamokų. Vyskupa nėra priešingi geriau tą reikalą sutvarkyti, tai kodėl dar kiti klebonai spiriasi?

Ligšiolinį šūkį, kad parapjūnės mokyklos turi išauklėti vaikus gerais katalikais ir amerikais, reikia papildyti dar vienu žodžiu: ... ir lietuviiais.

Vasara praėjo. O ar buvo suorganizuota sesele mokytojų li-tuanistikos kursų? Tik Broctono lietuvių sesele mokytojų prof. Sužiedėlis skaitė li-tuanistikos paskaitų kursą. Tai nuopelnas tu seselių kapelono kun. Švagždžio. Ar daug tokių kapelionų yra?

Tai, tremtinių tėvų rūpestis savo vaikais tegul tampa visų lietuvių rūpesčiu, o seselės mokytojos irgi turėtų geriau lituanistiką pamilti.

E. K., Cleveland

Naujas žodynas

V. Pėteraičio

"Mažasis lietuviškai - angliškai žodynas"

Kaina \$2,00.

MŪSŲ SPORTAS

DAR VIENAS NAUJAS LIETUVOS REKORDAS CLEVELANDE

Praėjusią savaitę įvyko Clevelando lietuvių lengvosios atletikos pirmenybės, kurios buvo atžymėtos visa eile neblogų pasiekimų, jų tarpe ir nauju Lietuvos rekordu. Elvyra Sikiškienė, kuri prieš mėnesį laiko pasiekė naują Lietuvos rekordą 60 m. bėgime (8,0 sek.), šį kartą 50 m. prabėgusi per 6,7 sek. (!) užfiksavo dar vieną Lietuvos rekordą moterų klasėje. Senas rekordas buvo 6,8 sek., pasiektas šiais metais Lietuvoje.

Iš kitų pažymėtinas didelę pažangą daręs J. Vodopalis ir V. Valaitis. Jaunių klasėje iškiliausias pasirodė tikrai gerus sprinterio duomenis turįs G. Motiejūnas. Jaunučių klasėje geriausiai pasirodė M. Motiejūnas ir Melsbakas, o mergaičių A. Malcanaitė ir L. Janulevičiūtė.

Techniškos pasekmės:

Vyrams: 100 m.: J. Vodopalis 11,5 sek., G. Motiejūnas 11,7 sek. (jaunis!). 200 m.: J. Vodopalis 24,1 sek., J. Bagdonas. 400 m.: V. Valaitis 57,3 sek. 800 m.: V. Valaitis 2:08,2 min. Į tolį: J. Vodopalis

19'11 1/2" (6,09 m.), J. Nasvytis 18'7". Rutulys: J. Vodopalis 41,3 1/4" (12,59 m.), A. Liutkevičius 32'10" (jau-nis).

Jauniams: 60 m.: G. Motiejūnas 7,6 sek. (geriausia tremties pasekmė), A. Liutkevičius 7,9 sek. 100 m.: G. Motiejūnas 12,0 sek., A. Liutkevičius 12,5 Rutulys (12 lbs): A. Liutkevičius 40' (12,20 m.).

Mergaitėms (iki 16 metų: 50 yard.: L. Janulevičiūtė 6,7 sek. 60 m.: A. Malcanaitė 8,9 sek., L. Janulevičiūtė 9,0 sek. Į tolį: A. Malcanaitė 11'9", J. Laikūnaitė 10'9". Į tolį iš vietos: M. Dabrikaitė 6'1/4". Rutulys (moterų): J. Laikūnaitė 23'4", M. Dabrikaitė 22' 1/2". Beisbolo sviedinukas: J. Laikūnaitė 128'4", M. Dabrikaitė 126'10".

Jaunučiams: 50 yard.: M. Motiejūnas 6,4 sek. G. Barzdukas 6,6 sek. 60 m.: M. Motiejūnas 8,3 sek., G. Barzdukas, 8,4 sek. Į tolį: R. Melsbakas 13,5 1/2", M. Motiejūnas 13'4 1/2". Į augštį: R. Melsbakas 4'1 1/2", V. Malcanas 4'. Į tolį iš vietos: R. Melsbakas 7'1/2". Rutulys: (moterų): R. Melsbakas 34'9", G. Barzdukas 32'10 1/2". Beisbolo sviedinukas: R. Melsbakas 228' 5", G. Barzdukas 212'1".

Moterų klasėje įvyko tik 50 m. bėgimas. Dėl daugumos dalyvių išvykimo į vasaros stovyklą, moterų pirmenybės nukeltos kitai savatei.

Gražiausia dovana visiems tautinių šokių mėgėjams

V. Beliajaus

THE DANCE OF LIETUVA

Voveraitė, Malūnas, Vėdaras,

Oželis, Blezdingėlė...

54 lietuvių tautiniai šokiai bei

žaidimai

Užsakymus ir pinigus siųsti

DIRVOS redakcijai

Kaina — \$5.

UNIVERSAL offers

TO THE FIRST 20 WOMEN

24-Piece Cannon Towel Set

All Famous Cannon First Quality!

FREE- with the purchase of a **UNIVERSAL WASHER or IRONER**

Famous Universal 2-Speed Washer

- Exclusive Speedselector assures proper washing speed for every fabric!
- Time-A-Matic Timer automatically times your washing for you!
- Control-O-Roll Wringer the world's safest, most efficient!
- Automatic Safe-T-Switch protects the washer and you!

UNIVERSAL

Priced From \$139.95 UP

Ironers Start at \$119.95

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave.

EX 1-0911

(Bus daugiau)

Pronskus.

JAUNOJI KARTA

DIRVOS skyrius jaunimui

Laidinama kiekvieno mėnesio trečią savaitę.

Redaguoja ALDONA AUGUSTINAVICIENE

4579 West 157th Street, Cleveland 11, Ohio, Tel. CL 6881.

ARGI MUMS NESIDIDŽIUOTI? ...

Neperseniai, komunistams leidus grįžti vokiečių pabėgėliams iš Lietuvos Vokietijoje, lyg ir buvo atskleista mažutė geležinė uždangos dalelė, prisilgusi mūsų kraštą. Vakarų Europos laikraščiai nuskambėjo platesniais apšvietais apie nepalūžtančią pavergtos lietuvių tautos dvasią ir nepaprastą lietuviškos širdies gerumą, gelbstint badaujančius vokiečius. Tai buvo bolševikų okupuotos Vokietijos dalies pabėgėlių Lietuvoje, bėgę į šalis, kuri prieglaudė, duonos ir širdies. Tuos nelaimingus žmones, daugumoje moteris su vaikais, prigludę svetinga lietuvių ūkininko pastogė, kurios tradicinio kilnaus nusiteikimo nepalaužė jokia bolševikinė okupacija. Vokiečių vaikai ir paaugę jaunuoliai per keleris metus išmokę gražiai lietuviškai kalbėti, savo pergyvenimus pasakodami Vokietijoje, lietuviškai tvirtino, kad jie niekad neužmiršią to nepaprasto krašto.

Tuo tarpu mes dažnai įpratome galvoti ir kalbėti apie Lietuvą, kaip apie mirusį kraštą, kuriam gal kada nors prisikels ant likusių griuvėsių reikėsi statyti naują Lietuvą. Mes įpratome galvoti, kad lietuvių tautos gyvenimas, lyg ir sustingo anapus geležinės uždangos ir, kaip tos Eržketrozės pasakoje, kuriam laikui užmigo. Lyg tai dabartinį laikmetį reikėtų ir, iš istorijos išbraukti ir palikti tuščią tarpą.

Šitaip klaidingai galvojame dėl to, kad mums permaži yra žinomas dabartinis Lietuvos gyvenimas ir dėl to, kad mūsų gyvenimo skirtingumas mus privertė atitrūkti nuo savo tautos. O tautos istoriją sudaro visos tautos nueitas kelias, kad ir kaip ilgai ji būtų pavergta buvusi. Nueitas kelias ne tikrai sufor-

muoja tautos charakterį, bet atskiriose laikmečiuose leidžia tautai pasireikšti visoje puikybėje. Jei laisvas valdymas duoda galimybių įvairių rūšių laimėjimams ir ekspansijai, tai pavergimas kartais nepaprastai išryškina tautos samonę ir užgrūdina jos valią. Nėra jokios abejonės, kad ir dabartinis laikmetis lietuvių tautos istorijoje paliks labai svarbių ir labai žymių pėdsakų. Ten bus rasta daug heroizmo, nepaprastumų ir daug dvasinės puikybės.

Juk ir dabar, kada kiekvieną dieną mes labiau civilizuojamės ir mūsų dienos darosi vis didesnės gerovės perpildytos, pavergtieji lietuviai kasdien tyliai kovuoja už betkokį žmoniškumą, už Dievo ir žmogaus prigimtus įstatymus už lietuviškąją valią laisvai gyventi.

Aukštesnioji filosofija pripažįsta, kad pergyventas skausmas kiekvieną žmogų dvasiškai užgrūdina, tik svarbu, kaip jis tą skausmą pergyvena. Lygiai ir tautos pavergimas užgrūdina, jei jos dvasiškai stovi aukščiau už pavergėjus.

Mūsų minėtas pavyzdys kaip tik patvirtina, kad lietuvių tauta žiauriausiam ir labiausiai demoralizuojančiam pavergimui nėra praradusi savo dvasinio orumo. Mūsų tautiečiai nėra nuostoję žmogiskumo jausmo, kad ir kaip nežmoniškai su jais yra elgiamasi.

Tarp lietuvių jautrumas kitų vargū, būnant ir patiems didžiausiam varge mus ne tik patvirtina, bet ir patvirtina, kad mes privalėtume savo tautos dvasinę galybę ir didžiulius daug, daugiau, nei visais didžiųjų tautų civilizacijos laimėjimais ar jų nepaprasta materialine galybe.

A.

JAUNIMAS IR LIETUVIŠKOJI KNYGA

Per paskutinius vienuolika metų lietuviškoji knyga perėjo net keletą kryžiaus kelio etapų.

Bolševikų okupacijos metu su širdgėla sekė daugelio vertinimų mūsų kultūros paminklų naikinimą, nuvertinimą literatūros bei poezijos aukštos paskirties ir pavertimą griauančios propagandos įrankiu. Tolimesnė vokiečių okupacija, o vėliau daugelio intelektualinių pajėgų bėgimas į Vakarų Europą, sukurė ir individualią kūrybą atvedė į kryžkėlę.

Vokietijoje pokarinės tremties metu charakteringas lietuvių tautai veržimasis į šviesą ir meilė lietuviškai knygai, kad ir labai sunkiose materialinėse ir moralinėse sąlygose, davė daug gražių rezultatų. Turbūt nė vienos tautos istorijoje knyga nesuvaldino tokio didelio vaidmens, kaip mūsų tautos istorijoje.

Gyvenant stovyklose visi gyvenome kaip viena didelė šeima, sujungti bendrais interesais ir vargais. Visuomeninis bendra-

darbiavimas buvo giliai įleistas į šaknis į kiekvieną, kad ir labiausiai tautiniu bei visuomeniniu veiklos atžvilgiu apsnūdusią šeimą. Jaunimo gyvenimas vyko glaudžiuose mokslo įstaigų ir jaunimo organizacijų rėmuose.

Tada ir mūsų spaudai buvo gan palankios sąlygos. Visi buvo ištroškę lietuviško laisvo spausdinto žodžio, ir mūsų stovyklų kioskininkai neturėjo jokio vargo su knygų išpardavimu — jų dažniausiai pritrūkdavo. Tada ir ideologinei bei atskirų organizacijų spaudai nebuvo taip sunku, o dauguma surasdavo atliekamų markių mūsų tremties leidiniams įsigyti, ir tuo būdu ne vienas yra susidaręs gan graži lietuviška bibliotekėlė.

Gyvenimo praktika yra parodžiusi, kad kuo geresnis darosi žmogaus gyvenimas, tuo daugiau tas žmogus nori, daugiau reikalauja ir darosi mažiau visuomenininkas. Ir mes dabar, pradėję daugiau ar mažiau normalų ir pastovesnį gyvenimą, imame smulkėti, materialėti ir

dvasiniai menkėti... Skaudu, kad tai ypatingai ryškų mūsų paaugusio jaunimo tarpe.

Dauguma mūsų jaunimo, tik su mažomis išimtimis, dirbą viešokį ar kitokį darbą, ir daugelis gerai uždirba. Tiesa, kad nauja gyvenimo kryptis ir naujos gyvenimo sąlygos, viliojančios reklamoms ir visokioms gėrybėms pripildytos vitrinose turi daug pagundų, ir pinigais, prie kurių dar nespėta kaip reikiant priprasti, taip greitai išlysta tarp pirštų, kad noromis nenoromis reikia laukti sekancios mokėjimo dienos su dideliu nerimu. Ne mažiau dalis šitų pinigų išeina būtinoms išlaidoms, kita dalis nebūtinoms, bet vieną dalyką gan lengvai galima konstatuoti, paaiškinus vienos ar kitos knygos prenumeratorių sąrašą, aplankius sekmadienį lietuvišką kioską — lietuviškai knygai kaip ir nieko nelieka... Dažnai net girdi, esą, nėra laiko nei skaityti.

Tai kurgi jaunimas tą savo laiką deda, jei mes žinome šeimų, kur vyras ir žmona dirba, tačiau šalia tarnybos ir šeimos pareigų bei darbų turi laiko perskaityti daugiau kaip vieną laikraštį, o pritrūkus lietuviškų knygų, skaito knygas svetimomis kalbomis skolindamiesi iš viešųjų bibliotekų. Jie dar suranda laiko ir į kiną, ir į pikniką nueiti ir kitas pramogas aplankyti.

Žinau taip pat jaunų žmonių, kurie ir dirba ir mokosi, ir tuo būdu bręsta tikraisiais, vertingais žmonėmis.

Tačiau nedaug tokių, kurie randa ir laiko, ir pinigų lietuviškai knygai. O mūsų spauda šiandieną pergyvena vėl sunkius kriziškus laikus, tik šį kartą tos kliūtys būtų grynai materialinės, kurias galima būtų lengvai pašalinti, jei patys kiekvienas samalyje pašalintų vieną didelę materialinę kliūtį — abejingumą lietuviškai, sunkų tremties kelią einančiai knygai!

Jei mums gyvenimas šiandien atrodo toks neįtikėtinais skirtingas, tačiau jaunystės natūralūs pomėgiai ir jaunimo psichika visuomet ta pati. Todėl keista, kad jaunimą nevilioja knygos, o juk dar taip neseniai lietuviškosios mokyklos auklėtiniai knygos skaitymas buvo viena iš maloniausių pramogų ilgaus rudens vakarais. Net pamokų metu vienas kitas drąsiai slėpdamas knygą pasuolėje, godžiai gaudė nors po sakinį kokios nors knygos. Tiesa, ne visos knygos buvo tikrai skaitytinios ir vertingos, tačiau pats skaitymo pamėgimas jau rodo, kad knygos įsigijimas ar skaitymas nėra vien pareiga, bet taip pat ir didelis malonumas, turis dar labai daug gerų priva-lumų.

Tiesa, tremtyje Vokietijoje, tiek dabar paskutiniu metu čia Amerikoje atspausdinta jau ne viena įdomi ir vertinga knyga.

Mielos sesės ir broliai! Kodėl neatnaujinti mums to gražaus, paskutiniu metu Lietuvoje taip paplitusio papročio, ir vardinį bei kitų švenčių progą vietoje neskoningų blizgučių dovanoti knygas? Nežmirškime įsigyti lietuviškos knygos tik kaip į materialinę paramą ar moralinę naštą, bet žiūrėkime iš visai sveiko ir normalaus taško — kaip į malonumą ir įsigytą vertybę, taip, kaip daugelis kraštų jaunimas, kad galvoja.

Jaunimas — mūsų kenčiančios ir sunkią kovą už būvį kovojančios tautos pagrindas. Jei jam nereikalinga lietuviška knyga, kuri yra tiksliausias tautos kultūros ir dvasinių vertybių išreiškimas, tai kokį išnykimo vieškelį pasirinkime mes, nuvargusi, bet vis dar nenusiminusi tauta? Ar išnyksim "kaip dūmas blaškomas vėjo"? Ne, ne, ir dar kartą ne — anot Maironio paėmę "arklą, knygą, lyrą", mes eisime Lietuvos keliu!

A. BALASAITIENĖ

LAUKIMAS

Ak, uždekit šviesas juodo bokšto šikšnosparnių guoliuos, ak, uždekit šviesas tamsiose kapinynų koplyčiose, kad per juos užsnūdusius, ūkanų lydumus tolius visi mano grįžtančią laimę šianakt pamatytų.

Mes išgersim iš gintaro taurių nektarą auksinį ir taures sudaužysim į aukštojo kranto atšlaitę — baltas laivas atplauks, jis manų laivų paskutinis, jo bures žiburių spinduliai aukso lietuvių aplaistys.

Tik bijau kapitono aš klausiančio žvilgsnio — jo žodžių, nes juk niekad jo laivas neskros melsvo jūros paviršiaus — lyg matau, kaip jo rankos per vidurį burę perskrodžia — ... ir nuskęs mano laivas, mano grįžtančią laimę pamiršęs.

Bet aš stoviu ant kranto stataus su žibintu rankoje, ir seku akimis ties akiračiu vėjo žaidimą, ir man rodo tarytum ten burės iš tolo man moja o tamsiam danguje žiburiai šviesti ima.

Iš Mykoliaičio - Putino Altorių Šešėly

Klierikas Vasaris rūpinosi, kad vienintelės jo išleistuvės nepadarytų jam nei jo tėviškei gėdos. Jis prisikvietė daug svečių. Be artimųjų giminių ir apylinčių gerų pažįstamų, pažadėjo atvažiuoti ir jo draugas Kasaitis, ir prieš pat atostogas išves-tas kunigas Jonelaitis, ir du buvusieji gimnazijos draugai, dabar jau studentai, Gudžiūnas ir Krapaitis. Ketino atvykti ir tolimas Vasario giminitė, kursistė Murmaitė su viešėjusia pas ją kažkokia klierikui nepažįstama drauge. Žodžiu, svečių būrys turėjo būti ne tik gausus, bet ir įvairus.

Visa savaitė prieš išleistuvių sekmadienį Vasarius pagavo triūso, rengimo ir rūpinimosi karštis. Nutarta svečius laikyti per naktį, nes važiuoti į seminariją reikėjo važiuoti tik pabaigoj savaitės, tad visiems buvo laiko pasilikti ir pasiruošti. Rengtasi, vestuvėms, krikštynom ar kuriam kitam dideliame kaimo ba-lui. Tik pačios primocijos ateitį turėjo pranešti šias gana netikėtas išleistuves. Vasario tėvams jos ir buvo kaip ir mažas primocijų bandymas. Nors klierikas jiems nieko tikro nepasakė, bet jie iš klebono girdėjo, kad Liudas kitus metus tikrai parvažiuos subdiakonas, nes seminarijos vyresnybė gerą turinti apie jį nuomonę. Ne tik tėvai, bet ir kiti šiuo pranašavimu tikėjo; Vasarių klierikas ir bažnyčioje ir žmonėse elgėsi, kaip dera tikram dvasiškui.

Išleistuvių pokyliui visas buvo numatyta ir viskuo pasirūpinta. Valgių kaimo vaišėse visuomet esti gausu, daugiau, negu reikia, — o čia Vasario motinai ketino patalkinti pačio klebono gospadinę! Gėrimų senis Vasaris nemėgo, bet griežtai ne-kentė tikrai degtinės. Užtat labai vertino obuolinį vyną, o pernyktis buvo pasisekęs gerai. Džiaugėsi senis galėsiąs pasi-leidimą išvažiuoti į užsienį ir girti dar viena savo sodo gėrybę.

Pats klierikas rūpinosi, kad visur būtų švaru ir gražu. Padėdamas broliū, jis šlavė kiemą, valė sodą ir kartu su seseria tvarkė jos darželius. Nebuvo užmirštas nė Aušrakalnis, į kurį buvo numatyta pasivaikščioti su jaunesniaisiais svečiais.

Pagaliau atėjo laukiamasis sekmadienis. Vasarių namuose visi priruošiamieji darbai buvo baigti, ir jau nuo pat ryto susidarė laukimo nuotaika. Liudas su tėvais parvažiuo iš bažnyčios pirmieji ir kartu parsivežė klieriką Kasaitį ir studentą Gudžiūną. Paskui juos tuojau pasirodė dėdės Murmos brichka, kurioje šalia dėdėnės ir dukters kursistės, sėdėjo ir jų skrybėliuota viešnia. Pamažu rinkosi ir kiti svečiai, sveikiniai, pažinios, šnekučiai. Kiekvienas žiūrėjo kur jam patogiau dėtis, kur jam bus suprantama šneka ir lygūs bendrakalbiai. Daugelis susitiko čia pirmą kartą, dėl to vieni kitų varžėsi. Kalbos buvo lakoniškos, o juokai dirbtiniai. Klierikai nedrįso panelių, šios su jais kalbėti. Visi dar kažko lūkurio ir tikėjosi, kad tie, ku-rie atvažiuos, įneš daugiau dra-

sos ir gyvumo. Nieko negalbėjo Liudo pastangos išjudinti pir-mąjį savo svečių sustingimą.

Pagaliau į kiemą įvažiavo pa-rapijos klebonas, o netrukus Pet-rylai su studentu Krapaičiu. Nuotaika pradėjo taisytis. Jau susidarė diktokas būrelis gerų pažįstamų, kurie tarp savęs ne-sivaržydami, drąsino ir kitus ar-bent atleido juos nuo pareigos ką nors kalbėti. Du studentai ir trys klierikai, kadaise geri tos pačios klasės draugai, per ke-lerius metus nutolę, dabar vėl ėmė atrasti anuomet jungusius juos ryšius. Dvi panelės pasijuto turį po asistentą, ir dvasiškų draugystė jau jų nebevaržė. Se-niai Petrylai ir Vasariai vėl gi-miniaivosi ir džiaugėsi, kad jau matyti "to vargo" galas, ir kad kitą vasarą jų sūnūs jau bus galutinai surišti su bažnyčia. Pa-galiau klebonas su savo plačiais interesais tiko prie kiekvienos grupės.

Seniui Vasariui jau seniai knie-tė vestis svečius apžiūrėti sodą ir bites, bet jis vis dar lūkuria-vo Kleviškių, kurie jo akyse daugiausia apie tai nusimanė. Bet saulė slinko vakarop, ir jis ryžosi pasiūlyti bent esamiems paragauti tokių ten obolių ir kriaušių. Visi leidosi į sodą, kas klausyti šeimininko aiškinimų, kas krėsti ir rinkti vaisių, kas šiaip jau pakrikai su kuo pasi-kalbėti ar pasivaikščioti.

Jau pusė sodo buvo apžiūrėta, kai keletu pasirodė dar vienas tirstai prisėstas vežimas. Šį kar-tą tikrai buvo jie, Kleviškičiai. Šeimininkai ir kai kurie svečiai ėjo į kiemą jų pasitikti, mažiau pažįstami pasiliko sode, arba iš tolo sekė atvažiuosius.

Didelis buvo klieriko Liudo nustebimas ir džiaugsmas, kai, be kanaaninko ir Liudės, pamatė brichkų dar kun. Jonelaitį ir Var-nėną. Vasaris žinojo, kad Var-nėnas neva dėl ligos buvo gavęs leidimą išvažiuoti į užsienį ir studijavo, viename Vokietijos universitete, bet paskutiniaisiais metais mažai apie jį turėjo žinių.

— Matai, kokį netikėtą svečių aš tau sugavau, — kalbėjo svei-kindamasis Jonelaitis. — Var-giai būtų ir pažinęs. Visai ne-panašus į buvusį klieriką Var-nėną.

Laimė, šiuos žodžius girdėjo tik Liudas ir atvažiuosieji, ki-taip Varnėno opinija kaimiečių akyse, būtų buvusi pagadinta nebeapataisomai. Jonelaitis ir pats susigriebė netaktą pasa-kęs, ir visi susimerkė apie tai daugiau nė žodžio.

— Nemaniau, kad pateksiu į šitą kraštą, — teisinosi Varnė-nas Vasariui. — Teks dabar tau mane atgal vėžinti trejetą my-lių.

Bet čia įsikišo pats kanau-ninkas.

— Myliu visokius literatus, poetus ir artistus! Tuomi jauti aš pats pasirūpinu. Paviešėsi dar pas mane keletą dienų. "Giedo-jau meilę, jauną viltį"... tas tai man patinka! Ot, tai vyras! Nepadarytum taip?... Ką?... varžėsi klierikų ir nežinojo ką su jais kalbėti. Visi dar kažko lūkurio ir tikėjosi, kad tie, ku-rie atvažiuos, įneš daugiau dra-

ką atsakyti. Bet tuo tarpu seniai Vasariai, pasisveikinę, ėmė kvieisti svečius toliau, ir visi ėjo į vidų, kur jau laukė paruošti pavakariai.

Liudas džiaugėsi, kad svečių susirinko net daugiau, negu jis buvo numatęs, o neatvyko Tri-kauskas, kurį kvietė tik iš man-dagumo. Jis su savo fanaberija būtų tik kitiem nuotaiką gadi-nęs. Gerai, kad nėra nė Braz-gio. Tas ir nekviestas būtų at-lydėjęs Liudę, jeigu tą dieną būtų pasisukęs Klevišky.

Erdivi Vasarių seklyčia buvo pilna svečių. Vieni užkandžiavo; kiti gėrė arbatą, vieni sėdėjo, kiti šiaip sukinėjosi po seklyčią. Bet niekas dar nenorėjo likti vi-dujų, kai lauke buvo taip gražu ir šilta. Jaunimas pirmiausia at-sirado vėl sode ir tarėsi, ką čia sudainavus, ar kaip kitaip davus valios savo energijai ir geram ūpiui.

— Į kalnelį — sušuko staiga suplojus rankomis Liudė. — Ten tai kad uždainuosim! Visa apy-linkė skambės! Tegu čia seniai sau vieni po sodelį vaikštinėja.

— Į kalnelį! Į kalnelį!... — šaukė ir kiti. Tai buvo panašu į obalsį, kuris visiems patiko.

— Vesk mus tamsta į kalne-lį!...

Ir pro vartus, keleliu visi pa-sileido į galulaukę.

Ar yra kas nors gražiau, kaip šilto ankstyvo rudens popie-tės? Saulei jau neliko nė ket-virdalio dangaus kelio, ir ji iš-šono atsargiai šildo jam veidą. Jūs nejauciute ore vasaros tvan-ko, bet vien lygią ramią šilumė-lę, kuri jus gaivina, kuri jus skatina judėti, juoktis ir dai-nuoti. Štuartos rugienos kvepia nustebimas ir džiaugsmas, kai, be kanaaninko ir Liudės, pamatė brichkų dar kun. Jonelaitį ir Var-nėną. Vasaris žinojo, kad Var-nėnas neva dėl ligos buvo gavęs leidimą išvažiuoti į užsienį ir studijavo, viename Vokietijos universitete, bet paskutiniaisiais metais mažai apie jį turėjo žinių.

— Matai, kokį netikėtą svečių aš tau sugavau, — kalbėjo svei-kindamasis Jonelaitis. — Var-giai būtų ir pažinęs. Visai ne-panašus į buvusį klieriką Var-nėną.

Laimė, šiuos žodžius girdėjo tik Liudas ir atvažiuosieji, ki-taip Varnėno opinija kaimiečių akyse, būtų buvusi pagadinta nebeapataisomai. Jonelaitis ir pats susigriebė netaktą pasa-kęs, ir visi susimerkė apie tai daugiau nė žodžio.

— Nemaniau, kad pateksiu į šitą kraštą, — teisinosi Varnė-nas Vasariui. — Teks dabar tau mane atgal vėžinti trejetą my-lių.

Bet čia įsikišo pats kanau-ninkas.

— Myliu visokius literatus, poetus ir artistus! Tuomi jauti aš pats pasirūpinu. Paviešėsi dar pas mane keletą dienų. "Giedo-jau meilę, jauną viltį"... tas tai man patinka! Ot, tai vyras! Nepadarytum taip?... Ką?... varžėsi klierikų ir nežinojo ką su jais kalbėti. Visi dar kažko lūkurio ir tikėjosi, kad tie, ku-rie atvažiuos, įneš daugiau dra-

Ir amerikiečių spaudoje kas-kart stipriau jaučiamas mirolis (Perkalta į 6-tą pusl.)

Nuotrupos

Rengia Mykolines

"Dirvoje" trumpai jau buvo minėta, kad Los Angeles Lietuvių Kultūros ir Labdaros klubas rengia pietus prof. Mykolui Biržiškai pagerbti. Dabar, iš klubo pirmininkės M. Aftukienės patirta, kad pietūs rengiami kaip tik prof. Mykolo Biržiškos vardinę progą — š. m. rugsėjo mėn. 30 d. Odd Fellows Temple salėje Los Angeles, 1828 Oak St. To parengimo visas pelnas skiriamas profesorius M. Biržiškos materialinei būklei pagerinti.

Atskiri asmenys ir draugijos, nori šia proga pagerbti vienintį, čia Amerikoje, gyvenantį Lietuvos nepriklausomybės akto signatarą, visą savo amžių dirbusį ir daug Lietuvai nusipelnusį prof. M. Biržišką — prašomi siųsti sveikinimus, kas gali ir su pinigineis aukomis, tokiu adresu: Mrs. M. Aftuk, 2111 Wollam St., Los Angeles 65, Calif.

Ir Santa Barbara miestelyje dainuojama lietuviškai

Rugsėjo 2 d. Santa Barbara miestelyje (apie 97 mylios nuo Los Angeles, maždaug 35.000 gyventojų) presbiterionų bažnyčios vadovybė surengė kvietinių svečių pobūviui koncertą, kuriuo metu, be kitų, dainavo puikiai lietuvišką dainą atstovaujanti dainininkė Bartush — Swaggart, pasipuošusi lietuvių tautiniais rūbais.

170-losios "gimtuvės"

Rugsėjo 4 d. Los Angeles miestas atšventė savo 170 metų sukaktį, kas buvo paminėta įvairiomis formomis ir įvairiose vietose. Didumo, gyventojų skaičiaus, atžvilgiu, Los Angeles miestas 1900 metais buvo 36-tas Amerikos miestų eilėje, 1920 m. jau 10-tas, 1940 m. — 5-tas ir 1950 m. — 3-tas. Šiuo metu Los Angeles, su prie jo prijungtais priemiesčiais, turi keturis

1000 Skaitytojų!

Dirva skelbia antrą talką,

tikslu įtraukti į Dirvos skaitytojų šeimą dar vieną tūkstantį skaitytojų, kurie lig šiol neprenumeruoja Dirvos greičiausiai tik dėl to, kad nesutiko tinkamos progos jai užsisakyti. Sudarykime jiems tą progą!

Nuo 1951 metų rugpjūčio 15 dienos iki 1951 metų gruodžio 1 dienos yra šios talkos darbo laikas.

Talkininkai kviečiami Dirvos atstovai ir visi kiti jos bendraminčiai.

Talkos pabaigtuvėms šį kartą skiriamos šešios premijos: trys platintojams ir trys skaitytojams, kurios bus išmokėtos, jei per talkos laiką bus įvykdyta bent pusė numatyto plano.

Pirmosios premijos — po 50 dolerių, antrosios — po 30 dolerių ir trečiosios — po 20 dolerių.

Skaitytojams premijos bus paskirtos laimėjimo būdu. Kiekvienas naujas skaitytojas, užsiprenumeravęs Dirvą talkos laikotarpyje, gaus eilės numerį, duodantį teisę dalyvauti premijos laimėjime. Teisė į pilną premiją priklausys užsimokėjusiems už metus. Užsimokėjusieji už metų dalį, turės teisę tik į atitinkamą laimėtos premijos dalį (dalinsis premiją su kuo nors kitu, laimėjusiu kitą tos premijos dalį).

Platintojams premijos bus skiriamos tiems, kurie bus surinkę daugiausia taškų. Mėtinė prenumerata — 4 taškai, (kiekvienas metų ketvirtis po 1 tašką). Jei į vieną premiją konkuruotų du ar daugiau po vieną tašką skaičių turinčių platintojų, toji premija tarp jų būtų skiriama laimėjimo būdu. Nelaimėjęs augštesnės premijos toks platintojas normalia tvarka dalyvautų varžybose su kitais dėl mažesnės premijos.

milijonus gyventojų. Kas mėnesį aplanko arti 10.000 turistų. Lietuviai čia pradėjo apsigyventi prieš maždaug 50 metų. Manoma, kad mieste ir apskrityje gyvena apie 5000 lietuvių, bet aktyvių ir pasyvių lietuviškojo visuomeninio gyvenimo dalyvių tebūtų galima priskaičiuoti, geriausiu atveju, 600-800 asmenų. Tremtinių — apie 250 asmenų.

Kalifornijos Gubernatorius ir Senatoriai užjaucia Lietuvų tautos kančias

Los Angeles ALT skyriaus valdyba į savo raštus, genocido konvencijos reikalui, gavo labai palankius ir lietuvių tautą jos kančiose užjauciančius atsakymus iš Kalifornijos Gubernatoriaus ir dviejų senatorių.

DIRVOJ GALIMA GAUTI

nauja knygėlė vaikams "Lapės pasaka" (\$1.10), J. Kruminio romanas "Naktis viršum širdies" (\$1.50) ir V. Pėteraičio mažasis lietuvių angl. žodynas (\$2.00).

Atitaisymas

Dirvos 35 nr. 5 pusl., straipsnyje "Keistoka moralė" antroje ir trečioje skiltyje spausdintu tapo supainiotos eilutės ir dėl to toji straipsnio vieta liko sunkiai besuprantama. Tą vietą čia perspausdiname atitaisyta.

Prašant atsakyti į tą klausimą, buvo pabrėžta, kad, jeigu jau Vykd. Komitetas nelaiko esant galima duoti platesnę apyskaitą, iš kurios būtų galima spręsti ne tik apie išlaidų dydį, bet ir jų tikslumą, tai tegul mums bent išdėstys, kaip jie visa tai patikrino ir mums užtikrina, kad ir tikslin-

gumo atžvilgiu viskas tvarkoj, o mes jų pareikšimu pasitikėsime.

Išdo globėjų vardu duotas dr. Viniko atsakymas buvo neryškus, netvirtas ir daugiau formalistiškas. Iš to atsakymo galėjai susidaryti išvadą, kad išdo globėjai žiūrėjo, ar išlaidos formaliai paliudytos dokumentais (sąskaitomis, pakvitavimais) ir ar jos patvirtintos Vykdomojo Komiteto nutarimais. Išdo globėjai pabrėžė tokį "svarbų" faktą, kad pas išdininką yra 50 centų daugiau, negu pagal esamus dokumentus turėtų būti (!), bet ar tiems kitiems reikalingas būtinai reikėjo tiek išleisti, ar mažiau ar daugiau, atrodė, kad išdo globėjai nuomonės neturi.

Štai čia ir yra tas trūkumas, apie kurį kalba A. S. Trečiokas.

Apie šį trūkumą žmonės dažnai kalba. Tai liečia ne tik Tarybą, bet taip pat ir Vliką ir net Lietuvos pasiuntinybes. Niekas nereikalauja skelbti neskelbtinus dalykus, bet daugumas mano, jog visuose tuose organuose turėtų būti vienu ar kitu būdu sutvarkyta išlaidų kontrolė ne tik formalumu, bet ir tikslumo atžvilgiu.

Draugo iškilts "kolegiškumo" klausimas versta verčia iškelti ir kitą žmonėse populiarią klausimą: ar gerai, kad ALT Vykdomasis Komitetas sudarytas beveik vien iš redaktorių? (Toliau žr. Dirva 35 nr. 5 psl.)

Nuotrupos

(Atkelta iš 5-to pusl.)

nis žmonių paruošimas išmokyti, nugalėti grėsiantį pavojų ir išlaikyti Amerikos valstybę aukštumoje.

Dėl to civiliai turį atsakyti malonios, iliuzijos, kad būsimas karas gali būti vedamas taip, kaip ir paskutinis ir jo pasireiškia sunkumai pasižymėsią tik-tai prabangios mėsos trūkumu.

Politikai privalą atsakyti savivūdiškos iliuzijos, kad jie gali daryti karjerą, skatindami apsilėidimą įvairiuose tautos sluogsnuose. Išlikimas tautų ir jų laimės, padarumas ir žmoniškasis pasaulio teisingumas, štai kas šiandien yra aktualu. Šiems tikslams kiekviena auka yra pateisinama.

Žmonės mėgsta kalbėti, bet nemėgsta klausyti. Vien tik tylėjimas kitam kalbant, dar nėra klausymas. Klausymas yra gyvas interesas tam, kas yra sakoma, nors kartais tai būtų ir sunkiai įmanoma. Jūs galite klausyti, kaip negyva siena, arba kaip pulki auditorija, kur kiekvienas garsas grįžta pilnesnis ir turtingesnis.

Geriausias klausytojas, esą, buvęs Clarence Day, autorius knygos "Gyvenimas su tėvu." Jis klausė kitų pasakymo ne tylėdamas, bet juokėsi, šypsojosi, kvatojosi, jo akys švietusios džiaugsmu ir nustebimu.

Tuo būdu net ir neįdomiausias anekdotas vien nuo sugebėjimo klausyti virsdavęs nepaprastu.

Ir vėliau, nors per penkiolika metų Clarence Day buvo tapęs reumatizmo auka, negalėjo judėti, sunku būtų buvę surasti kitą žmogų, kuris būtų geriau pažinęs žmogiškąją širdį, dau-

Ar pažįsti šį kraštą?

Šiame n-ry patiekiami informacijų apie JAV-bių paskiras valstybes: jų plotą, gyventojų skaičių, valstybių sostines ir kt. Vėliau seks žinios apie JAV miestus. JAV turi šiuo metu 48 valstybes ir District of Columbia su sostine Vašingtonu. Jų aprašymas žemiau pateikiamas abėcėlės tvarka. Pastebėtina, kad pagal 1950 m. gyventojų surašymo duomenis ypatingai pakilo gyventojų skaičius Kalifornijos valstybėje — net 53,3% palyginus su 1940 m. surašymu. Šiuo metu didžiausia valstybė yra New York su 14.830.192 gyv. Po to seka California, Pennsylvania, Illinois, Ohio ir t.t. O dabar atskirai:

Alabama — jos sostinė — Montgomery, plotas — 51.609 kvadr. mylios, gyventojų skaičius — 3.052.395, valstybės pavadinimo kilmė — indėnų giminės žodis "geras kraštas."

Arizona — Phoenix — 113.909 k. m., 742.364 gyv. Indėnų Arizonac — "mažasis pavasaris."

Arkansas — Little Rock, 53.102 k. m., 1.900.246 gyv. Indėnų kilmės.

California — Sacramento, 158.693 k. m., 10.586.223 gyv. Legendarinės salos ties žemės rojum — pavadinimas.

Colorado — Denver, 104.247 k. m., 1.315.206 gyv. Ispanų žodis "raudonas."

Connecticut — Hartford, 5.009 k. m., 1.994.818 gyv. Indėnų "ilga upė".

Delaware — Dover, 2.057 k. m., 316.709 gyv. Nuo anglų lordo De La Warr.

Florida — Tallahassee, 58.560 k. m., 2.734.086 gyv. Ispanų "gėlių šventė" (Velykos).

Georgia — Atlanta, 58.876 k. m., 3.418.120 gyv. Nuo anglų karaliaus Jurgio II.

Idaho — Boise, 83.557 k. m., 586.037 gyv. Indėnų "kalnų šviesa."

Illinois — Springfield, 56.400 k. m., 8.696.490 gyv. Indėnų "žmonių jūra".

Indiana — Indianapolis, 36.291 k. m., 3.917.904 gyv. "Indėnų valstybė."

Iowa — Des Moines, 56.280 k. m., 2.609.748 gyv. Siuksų "miegantieji."

Kansas — Topeka, 82.276 k. m., 1.898.519 gyv. Siuksų kiltis "pietinio vėjo žmonės."

Kentucky — Frankfort, 40.395 k. m., 2.931.588 gyv. Indėnų "rytojaus kraštas."

Louisiana — Baton Rouge, 48.523 k. m., 2.669.043 gyv. Prancūzų Liudvikui XIV pagerbti.

Maine — Augusta, 33.215 k. m., 907.205 gyv. Nuo senos Prancūzijos Maine provincijos.

Maryland — Annapolis, 10.577 k. m., 2.322.675 gyv. Karalienei Henrietai Marijai Anglijoje pagerbti.

Massachusetts — Boston, 8.257 k. m., 4.711.753 gyv. Indėnų "nedidelė kalnuota vieta".

Michigan — Lansing, 58.216 k. m., 6.334.172 gyv. Indėnų "didelis ežeras".

Minnesota — St. Paul, 84.068 k. m., 2.967.210 Siuksų "dangaus žydrumo vanduo".

Mississippi — Jackson, 47.716 k. m., 2.171.806 gyv. Indėnų "didelis vanduo".

Missouri — Jefferson City, 69.674 k. m., 3.924.220 gyv. Indėnų kilmės.

Montana — Helena, 147.138 k. m., 587.196 gyv. Ispanų "kalnuota vieta".

Nebraska — Lincoln, 77.237 k. m., 1.308.394 gyv. Indėnų "plokščias vanduo".

Nevada — Carson City, 110.540 k. m., 158.378 gyv. Ispanų "sniego padengta".

New Hampshire — Concord, 9.304 k. m., 529.881 gyv. Nuo Anglijos grovystės Hampshire.

New Jersey — Trenton, 7.836 k. m., 4.821.880 gyv. Nuo Lamanšo Jersey salos.

New Mexico — Santa Fe, 121.666 k. m., 677.099 gyv. Atektų dievo pavadinimas — "mexithl".

New York — Albany, 49.576 k. m., 14.743.210 gyv. Princui Yorkui (1664) pagerbti.

North Carolina — Raleigh, 52.712 k. m., 4.034.858 gyv. Anglijos Karoliui I pagerbti.

North Dakota — Bismarck, 70.665 k. m., 616.185 gyv. Indėnų "draugų sąjunga".

Ohio — Columbus, 41.222 k. m., 7.901.791 gyv. Indėnų "didelė upė".

Oklahoma — Oklahoma City, 69.919 k. m., 2.230.253 gyv. Indėnų "raudoni žmonės".

Oregon — Salem, 96.981 k. m., 1.510.148 gyv. Ispanai taip vadinę indėnus.

Pennsylvania — Harrisburg, 45.333 k. m., 10.435.965 gyv. Adm. William Penn pagerbti (Penns Woods-Penno miškai).

Rhode Island — Providence, 1.214 k. m., 786.324 gyv. Plg. graikų Rodos salą.

South Carolina — Columbia, 31.055 k. m., 2.107.813 gyv.

South Dakota — Pierre, 77.047 k. m., 650.024 gyv.

Tennessee — Nashville, 42.246 k. m., 3.280.575 gyv. Indėnų Cherokee kilties sostinės pav.

Texas — Austin, 267.339 k. m., 7.677.060 gyv. Indėnų "draugai".

Utah — Salt Lake City, 84.916 k. m., 686.842 gyv. Nuo ind. kilties Utes.

Vermont — Montpelier, 9.609 k. m., 375.786 gyv. Prancūzų "žalias kalnas".

Virginia — Richmond, 40.815 k. m., 3.247.781 gyv. Anglų Henriko VIII dukteriai Elžbietai (Virgin Queen) pagerbti.

Washington — Olympia, 68.192 k. m., 2.361.261 gyv. G. Washingtonui pagerbti.

West Virginia — Charleston, 24.181 k. m., 1.998.536 gyv.

Wisconsin — Madison, 56.154 k. m., 3.417.372 gyv. Indėnų "upių susitikimas".

Wyoming — Cheyenne, 97.914 k. m., 288.707 gyv. Nuo Wyoming slėnio.

JAV federalinės valdžios būstinė — District of Columbia arba Washingtono miestas turi 69 k. m., plotu ir 792.234 gyv. Pavadinimas kilęs nuo Kolumbo.

Parengė V. Al.

•PAKELIU I MIRTĮ — B. Gaidžiūno aprašymai apie pergyvenimus vokiečių kalėjimuose. 231 pusl. Kaina \$1.00

YOU, TOO, WILL VOTE THE

A-B-C-O-Matic

COMPLETELY AUTOMATIC WASHER

"the WONDER-WASHER of them all!"

Yes, the "wonder-washer" because it does the most wonderful job of automatic washing — rinsing — damp-drying ever known! No other automatic washer can match it. It's unique, patented, guaranteed. It has 42 years of leadership back of it. See ABC-O-MATIC today!

\$299.95

the Only Washer that SHAMPOOS the clothes

ONLY ABC GIVES YOU THESE MATCHLESS FEATURES!

- SHAMPOOS the clothes
- NEW, exclusive rinsing action
- EASIER on the clothes
- EXCLUSIVE Spin-Aire damp-drying
- QUIET, smoother performance
- FEWER working parts

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park Ave. EX 1-0911

Cleveland ir APYLINKĖSE

RUGSĖJO AŠTUNTOSIOS MINĖJIMAS

Lietuvių Kultūros Fondo Clevelando skyrius, Tautos šventės (rugsėjo aštuntosios) minėjimo proga ruošia iškilmingą susirinkimą. Susirinkime prof. Juozas Jakštas skaitys paskaitą ir bus meninė programa.

I susirinkimą — minėjimą kviečiami visi Clevelando lietuviai.

Susirinkimas įvyks sekmadienį, rugsėjo 9 d. 11 val. 30 min. lietuvių salėje.

LIETUVIŲ RADIO VALANDAI DVEJI METAI

Dabartinė Clevelando Radijo Valanda nuolatines transliacijas pradėjo 1949 m. rugsėjo mėn. 8 dieną. Taigi, Radijo Valanda mini dvejų metų darbo sukaktį.

Per tą laiką yra buvę 104 lietuviški radijo pusvalandžiai ir keletas specialių programų.

Radijo Valanda, kuriai vadovauja Jaunutis Nasvytis, Kęstutis Šukys ir Balys Augimas, padėdami kelių Clevelando lietuviškų imonių ir prekybininkų per tą laiką išsivystė į svarbų mūsų lietuviško gyvenimo veiksnį. Reikia tikėtis, kad šis darbas, kuris varomas neprašant jokios materialinės paramos iš visuomenės, nežiūrint supran-

mų didelių sunkumų, nenutrūks, plėsis ir tobulės.

Per dvejus metus jau pripratome kiekvieną penktadienį klausytis "Lietuviai esame mes gimę" signalu prasidedančios, patriotinės ir gerai nuteikiančios lietuviškos radijo programos.

Šios, kuklios sukakties proga, mūsų radijo darbininkams linkėtina ištermės, pasiryžimo ir laimės gražiam ir reikalingam darbo bare.

Sukakties proga, be radijo programos penktadienį, rugsėjo 7 d., Radijo Valanda rengia Radijo šventę — pikniką Naujosios parapijos sode, sekmadienį, rugsėjo 9 d. (žiūr. skelbimą).

GEN. MacARTHURO KALBA

Clevelande bus šį ketvirtadienį, rugsėjo 6 dieną didžiojo Public Auditorium salėje, 8:30 val. vak. Dirvoje dar yra kiekvilių (nemokamų), su kuriais iki 7:40 val. nuvykusiems užtikrinamos sėdimos vietos, bet vėliau nuvykusiems sėdimų vietų jau gali ir nebe būti. Prieš kalbą, nuo 7:45 val. bus aplinkumai pritaikytas koncertas, gros Clevelando simfonijos orkestras.

VOKIETIJOS LIETUVIŲ BENDRUOMENĖ

atsiuntė padėkos laišką Clevelande veikiančiai komisijai,

kuri rūpinasi lėšų rinkimų videnteliai lietuviškai gimnazijai paremti (Vasario 16 Dienos Gimnazijai Diepholze). Dėkojama už suteiktą gausią paramą. Šią padėką komisija perduoda visiems, kurie per ją tai gimnazijai yra aukoję. Ta pačia proga ji primena, kad dar daugelis tų, kurie gavo jiems išsiųstas aukų knygeles, jų ligi šiol dar negrąžino, nors jau šis metų ketvirtis baigiasi ir būtų laikas tas knygetes su aukomis grąžinti.

DR. M. VAITĖNO PASKAITOS

Clevelando skaučių vadovybė surengė skiltininkams specialius kursus. Pirmosios pagalbos paskaitas skaitė Dr. M. Vaitėnas. Skautės Dr. M. Vaitėnui už eilę paskaitų širdingai dėkoja.

GEGUŽINĖ SU VASARA ATSISVEIKINTI

Clevelando lietuvių kolonija su vasara atsisveikins rugsėjo 23 d. Tremtinių Draugijos rengiamoje gegužinėje Naujosios Lietuvių Bažnyčios sode, Neff Rd., Euclid. Laukiama gausaus naujųjų ir senųjų ateivių atsilankymo. Senieji ateiviai su savo jaunimu bus mieli tremtinių svečiai.

DARBAS MOTERIAI

Lietuvio medicinos daktaro šeimai Akrone skubiai reikalinga lietuvių moteris prie naujagimio. Atlyginimas 75 dol. mėnesiui ir pilnas išlaikymas. Kreiptis: Tel. CE 1-4971 nuo 5-7 val. vakaro. Arba rašyti Peoples Hospital, Akron, Ohio. V. Adomavičius, M. D.

PARDUODAMI NAMAI

2 šeimų namas, po 5 kambarius ir maudyne, viena krosnis, 6722 Baylis Ave., prie šv. Jurgio bažnyčios. Kaina \$10,500.

2 šeimų namas po 6 kambarius, modernios krosnys, dvigubas balkonas, 2 garažai. Vienas butas laisvas. E. 97-toj gatvėj, į šiaurę nuo St. Clair. Kaina \$14,500.

Kreipkitės pas P. P. Mulioj, 6606 Superior Ave.

VALGOMOJO KAMBARIO BALDAI

Riešuto medžio (Walnut Waterfall), stalas, bufetas ir 6 kėdės, labai geram stovy, beveik nauji, parduodami geromis sąlygomis.

Tel.: PR 1-5813

PARDUODAMAS BARAS

Vienas iš geriausių ir moderniausių, D-3 ir 3-A licencijos. Oro vėsinimo įrengimai. Rytų pusėj, veikia 18 metų, vienas savininkas. \$47,000. Dėl smulkesnių informacijų rašykite į Dirvos administraciją, pažymėdami "Nr. 10."

ISNUOMOJAMAS

geras kambarys tremtinių šeimoms. Kreiptis 1340 East 117 St. Telef. SW 1-7560. Patogios sąlygos.

"Society Plan"

jums padeda taupyti! Ateikit. Susipažinkit su 3 laipsnių planu, kaip sudaryti Jūsų taupymo sąskaitą, arba pareikalaukit raštu

Nemokamos Knygeles išaiškinančios apie šį asmenišką patarnavimą.

Nemokama vieta automobiliui pastatyti Jums esant banke, tuoju už namų, 127 Public Square. Federal Deposit Insurance Corp. narys.

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park

EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ZEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

DIRVĄ UŽSISAKYTI

galima ir šiandien, nėra reikalo laukti nei metų, nei mėnesio pabaigos!

Vytauto A. Braziulio

AŠ LAIKIAU PAMALDAS UŽ STALINĄ

Idomus stačiatikių dvisiško pasipasakojimas. 60 puslapių. Galima užsisakyti Dirvoje, siunknygėlė. Kaina — 50 centų čiant 50c pašto ženkla, arba \$1.00 už dvi

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba rakandai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaivimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, ne-gu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS
609-12 Society for Savings Bld.
Telef.: MAin 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

Mūsų specialybė

virtuvių, vonių, arklų ir spalvotų langų
PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

RKO Keith's 105th

Rugsėjo 29 — rugs. 4 d.
"ON MOONLIGHT BAY" su Doris Day.

JONAS G. POLTER

Lietuvis
Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: POTomac 1-6899

Clevelandiečių pasirinkimas
DAUGIAU KAIP PER 50 METŲ
MONCRIEF SILDYMO SISTEMOS

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

**NO BETTER
TERMS
ANYWHERE**

LOANS TO
REPAIR, MAINTAIN,
MODERNIZE YOUR HOME
OR BUSINESS PROPERTY

GASAS
ALIEJUS
ANGLIS

LIETUVIŲ BANKE

GALIMA ATLIKTI DAUG REIKALŲ

Piniginės santaupos — kiekviena taupymo knygelė — čia yra apdraustos iki \$10,000 per Federal Insurance Cor., J. A. V. valdžios apsaugoje.

Čia gaunamos paskolos namams pirkti arba statyti, galima užsimokėti už gasą, elektrą, keisti čekius, pinigines perlaidas (Money orders) arba rengiantis kelionėn galima įsigyti kelionių (Traveler) čekių, ir kitais reikalais čia galima gauti gerų patarimų.

Darbo valandos nuo 9:30 iki 3:00 val.
Trečiadieniais iki 12:00, šeštadieniais iki 1:00 val.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE 1-2498
Cleveland, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAin 1-1773. REZIDENCINJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestyje, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgėjo. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTAh 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

WM. DEBBS

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J SAMAS JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Ziedų, Laikrodėlių ir visokių graždaiktų, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkeli - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas
—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE. liEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENdicott 1-1763

Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

THE MAY CO'S Cool BASEMENT

FRUIT OF THE LOOM

Mergaitėms naujos

Languotos

MOKYKLINĖS SUKNELĖS

2.98

Dydžiai nuo 7 iki 12

3 gražūs stiliai iš spalvingai languotos ar languotos su spalvingais apvadais medžiagos. Šiškite mergaites į mokyklą aprenge tomis linksmam languotomis suknutėmis. Jos yra iš geros rūšies medvilnės, lengvos skalbti ir glaištyti.

Užsakymai paštu ar telefonu —
CHerry 1-3000
Basement Girl's Wear Department

Stilius 2495

Raudoni, mėlyni, žali ir balti languotai su pique, apykale, baltai vingiuotais apvadais liemenė ir kšienė; pūstos rankovės ir apmetimas diržas.

Stilius 2441

Baltas, žalias, mėlynas, juodas ir raudonas derinys languotais suknutėmis, apvediotas mėlynas bolero, pridengia baltą marškinų priekėlį. Liemens priekyje raudonos plastikinės sagos. Apykakė sutraukiama elastiku. Languota kokarda ir diržas.

Stilius 2581

Languotai iš vandeninės, obuolinės, žalių, languotų, baltos, geltonos ir įrininkškos mėlynos spalvų. Dvi eilės baltų sagų, apykakė languota virš baltos pique.

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: ENdicott 1-4486.
Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: UTah 1-6747) Redaktorius Baly GAIŽIUNAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

Tarp trispalvės ir žvaigždėtosios

Kai veteranai prabyla

Ne visiems tremtiniais Amerika yra pažįstama tik nuo išlipimo iš DP transporto laivų. Kas Lietuvoje gyvena platesniu akiračiu, tas bent iš laikraščių ir knygų pažino užsienį, jų tarpe ir Ameriką. Atvykus Amerikon, pažinimo nukrypimai pasireiškė tik smulkesnėse, kasdieniškuose. O Amerikos liet. pažinti buvo geriausi šaltiniai jų laisčiai giminėms, laikraščiai, knygos ir patys Amerikos lietuviai, atvykę Lietuvon savo tėviškių aplankyti arba sugrįžę joje įsikurti.

Mielą p. K. S. Karpių, kaip ir daugelį Amerikos lietuvių veikėjų, tremtinių dauguma pažįsta irgi ne nuo šiandien. Juos pažįstame iš jų darbų emigracijoje. Todėl tremtiniai visada su didžiausiu dėmesiu seka tolimą jų pasireiškimą viešumoje. Jų kalbos iškilmingomis progomis ir pareikštos mintys spaudoje priimamos su pagarba ir dėkingumu. Jie yra Amerikos lietuvių nuomonių reiškėjai, o tremtiniais gi yra brangūs kiekvienas teisingas ir pamokantis žodis visų senosios emigracijos brolių ir seserų, kurie ne visi gali ar moka pareikšti savo mintis viešai.

Kuo negalima tikėti

Paskutiniuose Dirvos numeruose Penkiasdešimtmetis Amerikietis K. S. Karpius, lyg ir atsakydamas šimtanuosimtiniam Lietuvui Jonui Pakrančiui (Vyta. Alantui), ne visur yra objektyvus, kaip ir Vyta. Alantas, prasišaukęs su buvusiu ir esama tikrove.

Kalbėdamas apie 1928 m. ekskursiją į Lietuvą, p. Karpius mini Klaipėdos Rytų viešbutį ir malkomis kurenamą traukinio garvežį. Tada jau gyvenau Klaipėdoje, lankydavau Rytų viešbutį, bet kad klaipėdiečiai sumaniai traukė dolerius iš amerikiečių — negirdėjau. Gal tai

buvo tik kelių "sukčių" uždaras biznis, bet tai neturėtų skambėti visų klaipėdiečių lietuvių vardu. Spėju, p. Karpius tada buvo labai rezervuotai Lietuvos atžvilgiu nusiteikęs ir gal buvęs abstinetas, dėl ko jam nepatiko gausus vaišinimas degtine. Kiek atsimenu, jau tada Amerikos lietuviai Lietuvoje buvo sutinkami su tikru brolišku džiaugsmu, ne kaip turtingi turistai Vakarų Europos kraštuose, kur kiekviename žingsnyje amerikiečiai labai išnaudojami. O kad 1928 m. Lietuvos traukinių garvežiai buvo kurenami malkomis — sunku patikėti. Kad taip buvo kelis metus anksčiau, pačioje nepriklausomo gyvenimo pradžioje — tai tiesa. Ir ko čia stebėtis, kai Lietuva kilo iš karo griuvėsių, o anglis gi reikėjo importuoti. Carinei Rusijai Lietuvą palikus su retu geležinkelio tinklu, tada dar, kol nebuvo prarastas geležinkelis Šiauliai — Telšiai — Klaipėda, geležinkelis Klaipėda — Šiauliai ėjo geras puslankiais per Lat-

vijos Priekulę (Mažeikiai) arba per Pagėgius — Tauragę, tad ir traukdavo kelinė iš Klaipėdos į Kauną per naktį, apie 12 valandų.

Nesinorėtų taipgi tikėti, kad autorius 1928 m. Lietuvos miestelių įstaigos matė tik "... paneles ir ponaičius arbatą geriančius, paprastus kaimiečius be kepurės stovinčius, atvykusius pasirašymą sieja su taika Korėjoje. Esą, nepasirašykite sutarties ir turėsite taiką, gi priešingu atveju karas vyks visą smarkumu toliau.

Kita nuomonė, kad prieš pat San Francisco raudonieji sutikę su paliaubomis tuo būdu pademonstruoti savo tariamas taikos intencijas, ypačingai Azijos tautų akivaizdoje. Pagaliau, vienas iš spėjimų buvo toks, kad derybų įstrigimas Kaesonge siekias išskirti mėgiamąją sovietų tezę, būtent, kad tik Didžioji Penkių konferencija, įskaitant aiškų, ir raudonąją Kiniją, gali baigti Korėjos karą ir iš viso sutvarkyti Tol. Rytų klausimus.

Kiekviena atveju, jau niekas neabejoja, kad Kaesongo šešėlis bus pakibęs virš San Francisco. Aiškiai ankstyvas Gromyko delegacijos atsidūrimas San Francisco mieste jau buvo ženklas, kad Kremlius yra pasiryžęs trukdantiems žygiams, ypač propagandos srity.

(Bus daugiau)

Mirus mylimam dėdei,

A. A. VINCUI MAČIULIUI,

didžio skausmo prislėgtiems: jo žmonai, dukterims
Zitai, Rūtai ir sūnui Tėv. Kun. Alfonsui, reiškia giliausios užuojautos

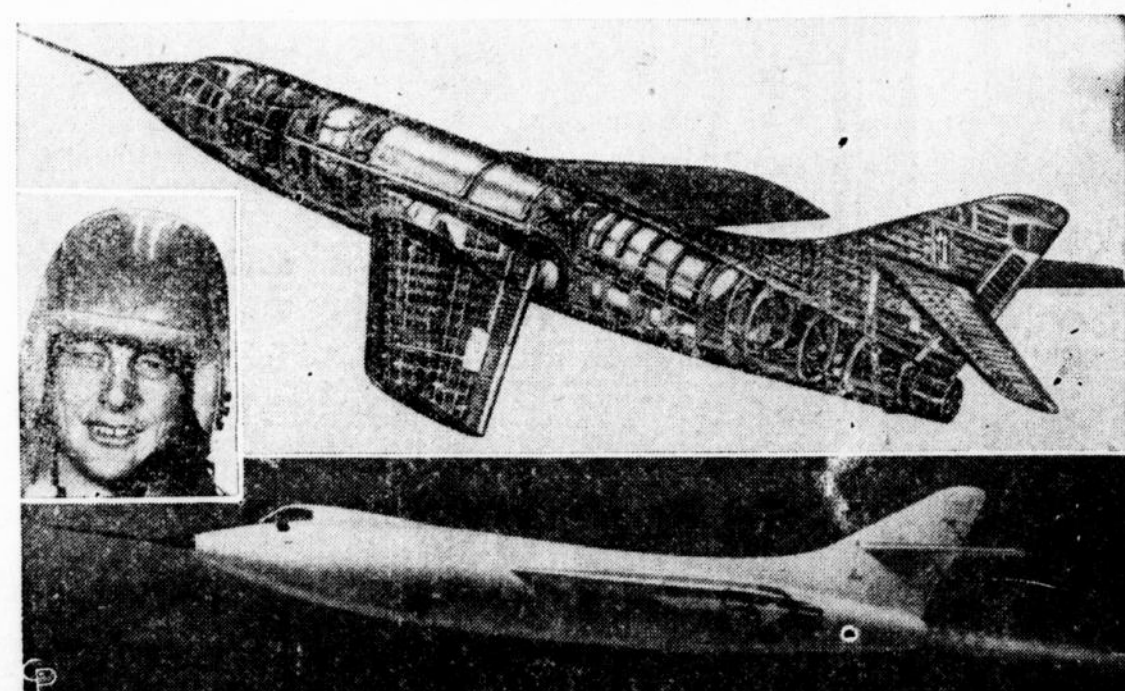
Pranas Ambrazevičius ir šeima

Mūsų brangiam sponsorui,

VINCUI MAČIULIUI,

mirus, gilaus liudėsio prislėgtai jo šeimai ir artimiesiems reiškia nuoširdžios užuojautos

M. Banaitienė ir vaikai

Amerikos laivyno raketinis lėktuvas D-558-2, kuriuo lakūnas Bill Bridgemanas iškilo iki 78,000 pėdų aukščio ir pasiekė greitį apie 1,300 mylių per valandą. Lėktuvas paleistas ne nuo žemės, bet nuo kito lėktuvo — bombonešio, kuris jį iškėlė prieš paleidžiant į 35,000 pėdų aukštį. Paveikslė matoma lėktuvo išvaizda, jo skersinis pjūvis ir lakūnas Bridgemanas.

Užtvara prieš komunizmą statoma toliau

Laikraščiai atsidūrus skaitotojų rankose San Francisco mieste jau bus prasidėjusi istorinės reikšmės konferencija — taikos sutarties pasirašymas su Japonija. Jau minėta, kad šis įvykis bus įžanga į visą seriją svarbių pasitarimų, kurie, visai galimas dalykas, daug lems visai politinei konjunktūrai pasaulyje.

Daug kas spėja, kad taikos sutarties pasirašymas glaudžiai siejasi ir su Korėjoje įstrigusių paliaubų derybomis. Pastarąją savaitę buvo ir nuomonių, kad raudonieji derybas vilkins ligi pat San Francisco konferencijos ir kad jie sutarties pasirašymą sieja su taika Korėjoje. Esą, nepasirašykite sutarties ir turėsite taiką, gi priešingu atveju karas vyks visą smarkumu toliau.

Kita nuomonė, kad prieš pat San Francisco raudonieji sutikę su paliaubomis tuo būdu pademonstruoti savo tariamas taikos intencijas, ypačingai Azijos tautų akivaizdoje. Pagaliau, vienas iš spėjimų buvo toks, kad derybų įstrigimas Kaesonge siekias išskirti mėgiamąją sovietų tezę, būtent, kad tik Didžioji Penkių konferencija, įskaitant aiškų, ir raudonąją Kiniją, gali baigti Korėjos karą ir iš viso sutvarkyti Tol. Rytų klausimus.

Kiekviena atveju, jau niekas neabejoja, kad Kaesongo šešėlis bus pakibęs virš San Francisco. Aiškiai ankstyvas Gromyko delegacijos atsidūrimas San Francisco mieste jau buvo ženklas, kad Kremlius yra pasiryžęs trukdantiems žygiams, ypač propagandos srity.

JAV diplomatinį sluoksnį nuomone, Maskva, vis dėlto, rimtai nemananti išardyti konferencijos. Esą, Andriejus Gromyko, kaip laukiama, galės atlikti du žygius. Pirmas, jis bandys sukurstyti Azijos tautas, skelbdamas Japonijos galimą agresiją ir nurodymą į "baltųjų imperializmą". Sekant paskutinę Maskvos propagandą, Gromyko galės pabrėžti ir JAV bandymą per Japoniją dominuoti Azijai. Antra, Gromyko pasinaudosis proga sutvirtinti psichologiniams ryšiams tarp Maskvos ir Peipingo. Tokie yra spėjimai — kaip bus tikrovėje parodys artimiausios kelios dienos. Čia galima tik priminti, kad amerikiečiai parengė tokią dienotvarkę, kurioje nėra vietos nepaigiamoms kalboms — kiekviena delegacija galėsianti kalbėti neilgiau valandos... Visi delegacijos pareiškimai numatyti rugsėjo 6 ir 7 dienomis, o pats sutarties pasirašymas įvyks rugsėjo 8 d. šeštadienį. Po pasirašymo tuoj numatytas pasirašyti japonų — amerikiečių saugumo paktas, kuriame numatytos JAV bazės ir karių laikymas Japonijoje.

Užtvara prieš komunizmą Tol. Rytuose

Aišku, kad strateginės atmainos Tol. Rytuose, pereinantis metais Maskvai su Peipingu sudarius karinę sutartį, buvo viena lemiamųjų priežasčių dabar pasirašyti taikos sutartį. Šią savaitę pradėdama statyti didelę

gynybos užtvara prieš komunizmą Ramiojo Vandenyno srity, panašiai kaip ir Atlanto paktas, yra naujas didelis žygis prieš lemiamąjį atsiskaitymą su Rytais.

Pagal naują sutartį Japonija nebetenka savo senosios imperijos ribų ir jos gynybas atitinka amerikiečiams. Imperatorius ir toliau paliekamas sosto, reparacijų mokėjimai — švelnūs. Raktinės salos — Formoza ir Okinava paliekamos JAV globoje. Bendrai paėmus, Japonija tampa laisva ir nepriklausoma, su teise vesti prekybą ir žvejybą.

Stalinui reikia laiko

Diplomatiniai šaltiniai iš Vašingtono nurodo, kad Korėjoje galų gale bus prieita prie susitarimo, nes didžiojo karo Stalinas tuo tarpu privengė. Tai patvirtina ir kai kurie ženklai. Pvz. dar didesniu mastu netiekiami ginklai Kinijos komunistams, jie dar negavę lėktuvų ir povandeninių laivų, o be tos rūšies ginklų komunistų laimėjimas neįmanomas. Yra tačiau ir nuomonių, kad derybų vilkinimas siejasi su raudonųjų pasirengimais pradėti didelio masto ofenzivą.

Kaesongo šešėlis virš San Francisco?

Amerikos atsakomybė visididėja

JAV pastaruoju metu pasaulio, šiaipus geležinės uždaros, vis daugiau pasiima atsakomybės. Štai keletas ryškiųjų pavyzdžių.

Iranas — tikimasi, kad susitarimas dar būsias pasiektas. Amerikos uždavinys esąs siekti, kad derybos tarp britų ir persų būtų atnaujintos. JAV interesai Art. Rytuose yra tiek dideli, kad jos tarpininko vaidmens dar nemano atsisakyti.

Sueso kanalas — britams negalint toliau pakelti Sueso išlaikymo naštos, su savo pagalba čia ateis Dėdė Samas. Numatoma, kad JAV prisidės savo doleriais, lėktuvais, laivais, pagaliau — bazėmis ir vėliau beveik visiškai kanalo išlaikymu. Čia tik komplikuoja Egiptas, nenorįs daugiau matyti britų laivų ir bazių. Ir čia amerikiečiai atsidurs tarpininko vaidmeny.

Japonija — naujas JAV atsakomybės etapas. Filipinai, Britų Malajai, Prancūzų Indokinija — tai vis jautrios vietos, kur susiduria JAV interesai. Vak. Europoje tas pats — Anglija, Prancūzija, Italija, Vak. Vokietija — visas jas JAV ginkluoja,

modernina pramonę, atstato suverenines teises.

Ginklai plaukia į Jugoslaviją

Po Jugoslavijos Gen. Štabo viršininko gen. Popovičiaus apsilankymo birželio m. Vašingtone, kaip iš patikimų šaltinių praneša Belgrade apsilankę amerikiečių spaudos atstovai, jau pradėti gabenti į Jugoslaviją kulkosvaidžiai, sunkioji artilerija ir signaliniai įrenginiai. Be to, JAV apsiėmė jugoslavus aprūpinti strateginėmis medžiagomis smulkių ginklų gamybai. Jugoslavų kariai bus treniruojami JAV-bėse ir su Atlanto pakto pajėgomis Vokietijoje. Jugoslavai apsiėmė tiekti daugiau žvalgybinės informacijos.

Koks šiuo metu Jugoslavijos karinis pajėgumas? Armija turi 400.000 karių ir milijoną rezervų. Aviacija turi 30.000 vyrų ir 400 pasenusių lėktuvų, o laivynas, 20.000 tonų, turi keturis naikintuvus, tris pov. laivus ir 30 sargybinių laivų. Amerikiečiai šiuo metu mano, kad prieš koncentruotą satelitų puolimą Jugoslavija atsilaikyti negalėtų — satelitai turį dvigubai didesnę karių skaičių. Neabejotina, Harrimano raginimas daugiau remti Tito kraštą išplaukia ir iš jugoslavų ir iš pačių JAV-bių strateginių interesų.

V. RIMVYDAS

Lietuvos ūkio pažanga

New Yorko profesorius Dr. Alberto nuomone

Kam teko susipažinti su paskutiniame dešimtmetyje pasibaigusiu Amerikoje politinio — ekonominio turinio knygomis, liečiančiomis Europos problemas, apgailestaujančiomis tenka pripažinti, kad didelę jų daugumą yra parašyta "rytų demokratijos" simpatikų. Veik visų šių autorių išvados, kada aprašo laikotarpį nuo Pirmojo iki Antrojo Pasaulinio Karo, tų valstybių, kurios dabar yra atsidūrusios už geležinės uždaros, trumpai suglaudus, maždaug būtų šitokios: Visų Rytų Europos valstybių valdžios buvo fašistinės, visur vyravo korupcija, luomų skirtumas kaip feodalinėje sistemoje, liaudies vargo kovodama su badu ir atsikvėpė kai liko raudonosios armijos išlaisvinta...

Šitokiomis informacijomis pasižymi knygos, dažniausia parašytos mums gerai pažįstamos mažumos atstovų, kurie čia Amerikoje turi svarbų vaidmenį kaip spaudoje, taip ir kituose intelektualinėse profesijose. Užtat yra ypatingai džiugu, jei kartais turi laimės išvysti veikalą, parašytą apie Europos problemas objektyvioji dvasioje. Vienas iš tos rūšies veikalų, išleistas šiais metais, yra "Twentieth Century Economic History of Europe".

Šios knygos autorius Dr. Alpertas dabar yra profesorius of Public Affairs and Regional Studies at the Graduate School of New York University.

Dr. Alpertas mokslinisi Prancūzijoje. Prasidėjus II Pasaul. Karui buvo vienas iš redaktorių savaitę pradėdama statyti didelę

"Democracy Tomorrow" vokiečių buvo internuotas. Pasibaigus karui, kaip prancūzų Užs. Reik. Min. Press Attache, dalyvavo Nuerbergo teisme.

Be miniėtųjų autorių dar yra parašęs šiuos veikalus: "Organized Economy", "Humanist Economy", ir "Roosevelt's America". Veikale "Economic History of Europe" Dr. Alpert aprašo Vakarų ir Rytų Europos polit. — ekonominę istoriją pradedant 1914 metais. Dabartinę Europos padėtį nušviečia baigdamas Marshallo bei Schumano planų nagrinėjimu.

Kaip autorius skyriuje "Agric. cultural Europe from War to Depression" atsiliepią apie Nepriklausomos Lietuvos ūkio atstatymą bei pažangą. Gerb. skaitytojai susidarys tikresnį įspūdį iš šio laisvo vertimo:

Rytų Europoje rašo, Dr. Alpertas, buvo du kraštai, kurie gyvu pavyzdžiu parodė, kas gali būti pasiekta ekonominėje pažangoje. Tie kraštai — tai Čekoslovakija ir Lietuva.

Čekoslovakija pradėjo atsikurti ypatingai palankiose aplinkybėse paveldėdama iš Austro-Vengrijos labiausia supramontintas ir su aukštai išvystyti žemės ūkio sritis. Šitame krašte pastoviam ir pelningam žemės ūkiui bazę sudarė ž. ū. politika, kuri rėmė gausią pramonę. Žemės reforma buvo įvesta, garantuojant techninę ir finansinę ūkininkams pagalbą, kad šitie galėtų modernizuoti savo ūkius ir kultivuoti daugiausia pelno duodančius augalus, kaip pav. cukr. runkeliai.

Betgi dar ryškesnis buvo pavyzdys Lietuvos, mažo, grynai žemės ūkio krašto, be jokių mineralų ar kitų kokių resursų.

Jos prieškarinis ž. ūkis buvo bazuotas ant grūdų auginimo. Kada žemės reforma buvo panaikinti dideli dvarai, daugumoj valdomi lenkų, rusų ar vokiečių savininkų, kooperatinio judėjimo vadai suorganizavo didelę dalį ūkininkų ir tuo pasiekė žymios politinės įtakos. Tie vadai suprato, kad palaikymas ankstyvesnės ūkininkavimo sistemos mažuose ūkiuose su palyginamai žemu dirvos derlingumu ūkininkus pasmerktų žemiausiam, vos prasimaitinimą duodančiam standartui. Todėl jie pasiryžo visiškai iš pagrinnų pakeisti ūkininkavimo bazę, perėdami nuo grūdų prie gyvulininkystės, tuo pasėkdami Daniją, kur natūralinės sąlygos buvo panašios.

Maždaug per 10 metų, kaip nuolatinių pastangų rezultatas, buvo pasiekta pilno struktūros pakeitimo, ir Lietuvos žemės ūkis išsivystė iki augsto pajėgumo. Išsispacializavo gyvulių bei jų produktų gamyboje, kaip: sviesto, kiaušinių, bekono ir t.t. ir tą viską eksportuojant, daugiausia į Did. Britaniją buvo gaunama palyginti ne žemos kainos. Taip Lietuvos ūkininkai ir visas kraštas buvo privestas prie augštesnio gyvenimo standarto, negu kiti toje srityje (Ryt. Europoje) esą kraštai.

St. V., Detroit